ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2012 • ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 286-287

ORTHODOX HERALD

GREEK ORTHODOX ARCHDIOCESE OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

JULY - AUGUST 2012 • ISSUE 286-287

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964
ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2012
ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 286-287

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: Χάρης Μεττής

ORTHODOX HERALD

First Published 1964
Third Period
JULY - AUGUST 2012
No.: 286-287

EDITOR-IN-CHIEF: Charis Mettis

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ / CONTACT
5 Craven Hill, London W2 3EN, United Kingdom
Tel.: 020 7723 4787
+44 207 723 4787 (outside UK)
Fax.: 020 7224 9301
+44 207 224 9301 (outside UK)
email: mail@thyateira.org.uk
www.thyateira.org.uk

ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ: £3
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ: £5

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΔΩΡΟ ΜΕ ΚΑΘΕ ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟ ΕΝΑ ΤΕΥΧΟΣ!
Η ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ 6 ΤΕΥΧΗ
- ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ): £15
- ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΛΟΙΠΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £25
- ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £28

Οι τιμές συμπεριλαμβάνουν τα Έξοδα Αποστολής

ΔΕΜΕΝΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΤΟΜΟΣ
ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ 6 ΕΤΗΣΙΩΝ ΤΕΥΧΩΝ ΣΕ ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΟ ΔΕΜΕΝΟ ΤΟΜΟ
- ΤΙΜΗ ΔΕΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΤΟΜΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ): £28
- ΤΙΜΗ ΔΕΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΛΟΙΠΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £40
- ΤΙΜΗ ΔΕΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: £45

Οι τιμές συμπεριλαμβάνουν τα Έξοδα Αποστολής

ΟΙ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΜΟΝΟ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ:
Greek Archdiocese Of Thyateira And Great Britain

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐκφράζει τήν ἔντονον αὐτοῦ ἀνησυχίαν διά τήν ἐπιδείνωσιν τῆς ἐξαπλουμένης ἀνά τόν κόσμον σήμερον βίας. Ἀπό τήν Ἀμερικήν ἕως τήν Ἀφρικήν, διά μέσου τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας, αἱ ἤπειροι εὑρίσκονται ἀντιμέτωποι μέ φαινόμενα μισαλλοδοξίας, τά ὁποῖα ὄχι μόνον ἀποδυναμώνουν τήν παγκόσμιον εἰρήνην, ἀλλά καί ἀποτελοῦν ἰσαρίθμους ἀρνήσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Ρατσιστικοί φόνοι, γενοκτονίαι, ἐθνοκαθάρσεις, ἀντισημιτισμός, καταστροφαί χώρων λατρείας κ.λπ. ἀποτελοῦν πράξεις βαρβαρότητος, αἱ ὁποῖαι πρέπει νά καταγγελθοῦν ρητῶς καί ἀπεριφράστως, ἰδιαιτέρως ὅταν διαπράττωνται ὑπό τό πρόσχημα τῆς θρησκείας.

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἀνησυχεῖ ἰδιαιτέρως μέ τήν κατάστασιν εἰς τήν Μέσην Ἀνατολήν, εἰς τήν Νιγηρίαν καί εἰς τό Σουδάν. Αἱ μεταξύ Χριστιανῶν καί Μουσουλμάνων συγκρούσεις εἰς τάς ἐν λόγῳ περιοχάς πρέπει νά ξεπερασθοῦν μέ τήν ἐνίσχυσιν τῆς ἀγάπης πρός τόν πλησίον, ὡς ἐκφράσεως τοῦ εἰρηνικοῦ δεσμοῦ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἀνησυχεῖ ἐπίσης πολύ διά τό μέλλον τοῦ λαοῦ τῆς Συρίας καί τό μέλλον τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τήν χώραν αὐτήν, ἀπευθύνει δέ ἔκκλησιν πρός ὅλους τούς πρωταγωνιστάς τῆς συγκρούσεως νά σιγήσουν τά ὅπλα λόγῳ τοῦ ἐπείγοντος χαρακτῆρος τῆς καταστάσεως ἐξ ἐπόψεως ἀνθρωπιστικῆς.

Ἡ λύσις ὅλων αὐτῶν τῶν συγκρούσεων περνᾶ πρωτίστως ἀπό τόν διάλογον. Διότι, ἐκτός ἀπό τήν καλλιτέραν κατανόησιν τῶν διαφορῶν μας, ὁ διάλογος ἀποτελεῖ παράγοντα ἀλλαγῆς καί καταλλαγῆς. Ὡς ἐκ τούτου, οἱ θρησκευτικοί ἡγέται τοῦ κόσμου ἔχουν τήν ἠθικήν ὑποχρέωσιν νά ἀντισταθοῦν εἰς τόν πόλεμον καί νά προαγάγουν τήν εἰρήνην ὡς οὐσιαστικήν ἀναγκαιότητα. Οἱ θρησκευτικοί ἡγέται ὀφείλουν, εἰς τόν μεταξύ των διάλογον, νά τονίσουν μετ᾽ ἐμφάσεως τήν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ ἐντός ἑνός κόσμου ἀναταραχῆς. Ἡ θρησκεία δέν δύναται καί δέν πρέπει νά χρησιμεύσῃ ὡς ἔρεισμα τοῦ πολέμου καί τῆς συγκρούσεως, μέ τήν χρῆσιν ὡς μοχλοῦ τοῦ φονταμενταλισμοῦ καί τοῦ φανατισμοῦ δι᾽ ἀμιγῶς πολιτικούς σκοπούς. Πράγματι, ἐπαναλαμβάνομεν ἀόκνως ὅτι τό ἔγκλημα, τό ὁποῖον διαπράττεται ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας, ἀποτελεῖ ἔγκλημα κατά τῆς θρησκείας. Ὁ διάλογος ἀποτελεῖ τό μοναδικόν σημεῖον ἐλπίδος, τό ὁποῖον δύναται νά μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τήν ἀνέρευσιν τῆς εἰρήνης.

Οὕτως, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος καί τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐκφράζουν τήν ἀλληλεγγύην καί τήν συμπάθειάν των πρός ὅλας τάς κοινότητας, αἱ ὁποῖαι πλήττονται ἀπό τάς βιαιότητας αὐτάς. Ἀπευθύνουν εἰδικώτερον θερμήν ἔκκλησιν πρός ὅλας τάς Ὀρθοδόξους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, πρός ὅλας τάς Χριστιανικάς Ἐκκλησίας καί Κοινότητας, ὡς καί πρός τούς Διεθνεῖς Ὀργανισμούς, τά Κράτη καί κάθε ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως, νά συμβάλουν εἰς τήν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης ἐπί τοῦ πολέμου καί τοῦ μίσους.

Φανάριον, 14 Αὐγούστου 2012

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου

ΓΕΥΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ BARNET, ΒΟΡΕΙΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

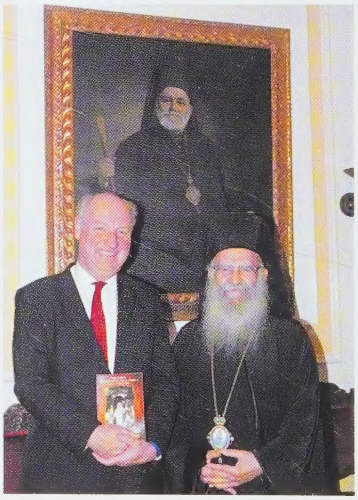
Την μεσημβρία της Δευτέρας, 16ης Ιουλίου 2012, πραγματοποιήθηκε Γεύμα Εργασίας στους χώρους του Αρχιεπισκοπικού Οίκου Θυατείρων με σκοπό τις σχέσεις των Ελληνορθοδόξων Κοινοτήτων με τις Δημοτικές Αρχές της περιοχής Barnet Λονδίνου, και συγκεκριμένα στα θέματα που αφορούν την Ορθόδοξο Χριστιανική Πίστη και Λατρεία, και την εκπαίδευση.

Τιμώμενος προσκεκλημένος ήταν ο ηγέτης του Δημοτικού Συμβουλίου του Barnet, Councillor Richard Cornelius, παρέστησαν δε οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Ανδρέας και Joanna Ταμπουρίδη, ο Βουλευτής της περιοχής Hendon, Dr Matthew Offord, ο Επίσκοπος Τροπαίου Αθανάσιος, η Προϊσταμένη της Ελληνικής Εκπαιδευτικής Αποστολής, Βαρβάρα Καμπουρίδου, ο Πρόεδρος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Κοινότητος Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ Hendon, Ξενοφών Πρωτοπαπάς, και ο Δώρος Παρτασίδης.

Καλωσορίζοντας τους προσκεκλημένους του, ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγόριος, ετόνισε τις επικρατούσες αγαστές σχέσεις μεταξύ των Δημοτικών Αρχών της περιοχής Barnet και των 40 περίπου χιλιάδων ομογενών που ζουν και προοδεύουν στην περιοχή αυτή. Μερικοί δε, μάλιστα, είναι και Δημοτικοί Σύμβουλοι της περιοχής, η δε Λίζα Rutter, θυγατέρα ενός από τους Ιερείς της Αρχιεπισκοπής, διετέλεσε και Δήμαρχος Barnet στην περίοδο 2011-2012.

Στη συνέχεια ο Σεβασμιώτατος τόνισε την μεγάλη σημασία που δίδουν οι ομογενείς της περιοχής στην εκπαίδευση των τέκνων τους, η οποία διασφαλίζεται διαχρονικά από την ύπαρξη και την κανονική και απρόσκοπτη λειτουργία των Ιερών Ναών και των απογευματινών και Σαββατιανών Σχολείων. Ανεφέρθη μάλιστα και στην ίδρυση, το 2000, στην περιοχή Thornton Heath του Croydon, του πρώτου Ελληνικού Ημερήσιου Ορθοδόξου Ομολογιακού Σχολείου Δημοτικής Εκπαίδευσης, το οποίο είχε και έχει μεγάλη επιτυχία, όπως και στις προσπάθειες που καταβάλλονται για την δημιουργία Ελληνικού Ημερήσιου Ορθοδόξου Ομολογιακού Σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης στην περιοχή Barnet και Enfield του Λονδίνου. Για την επιτυχία δε των καταβαλλομένων αυτών προσπαθειών αποφασιστικό ρόλο, είπε, θα διαδραματίσουν οι Τοπικές Αρχές των εν λόγω περιοχών.

Από τα Γραφεία της Αρχιεπισκοπής

Από την εορτή του Αγίου Παντελεήμονος, Harrow, Βορείου Λονδίνου, 27 Ιουλίου 2012

Επίσκεψη Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου στην Κατασκήνωση Νέων

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Αγαπητοί μας εν Κυρίω,

Με την βοήθεια και την χάρη του εν Τριάδι Προσκυνουμένου και Δεδοξασμένου Θεού αξιωθήκαμε και φέτος να φθάσωμε τις Άγιες Μέρες του Δεκαπενταυγούστου. Η Μάνα Εκκλησία αφιέρωσε τούτες τις μέρες εις τιμήν και μνήμην της Υπεραγίας Θεοτόκου και Αειπαρθένου Μαρίας, της οποίας εορτάζομε την μακαρία Κοίμηση στις 15 Αυγούστου κάθε χρόνο. Η είσοδος του Αυγούστου μπαίνει με την χαροποιό και θεραπευτική γιορτή της πρόοδου του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού και τις Ιερές Ακολουθίες της Μικρής και Μεγάλης Παράκλησης, τις οποίες ψάλλομε κάθε βράδυ στους Ναούς, και τα Μοναστήρια για πνευματική μας οικοδομή, αλλά και να ζητήσουμε την προστασία και τις ιερές μεσιτείες της Παναγίας, Μάνας του Σωτήρος ημών Χριστού. Γι' αυτό απευθύνω τούτο το Εγκύκλιο Γράμμα στον Κλήρο και το λαό αυτής της Βιβλικής Επαρχίας του Οικουμενικού Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως για να σας παρακαλέσω και πατρικά, να σας προτρέψω, να ψάλλετε καθημερινά στις Εκκλησίες και τα σπίτια σας την Παράκληση της Παναγίας. Με ευλάβεια και βαθεία πίστη, όλοι μας να καταφύγουμε στην προσευχή και την ψαλμωδία και από βάθους καρδίας να ζητήσουμε βοήθειαν και παρηγορία από την Παναγία, όπως κάμνει από τους αποστολικούς χρόνους η προσευχομένη και λατρεύουσα Εκκλησία του Χριστού. Σαν τον ιερόν υμνογράφον να επαναλάβουμε «Πολλοίς συνεχόμενος πειρασμοίς, πρός σε καταφεύγω σωτηρίαν επιζητών, ω μήτηρ του Λόγου και Παρθένε, των δυσχερών και δεινών με διάσωσον» (Μικρή Παράκλησις). Ο ιερός Ευαγγελιστής Ιωάννης γράφει ότι η Παναγία εζήτησε από τον Χριστό να επέμβει στο γάμο της Κανά της Γαλιλαίας όταν εκείνη αντελήφθηκε ότι «οίνον ουκ έχουσι» (Ιωάν. Κεφ.Β, 3) και σαν αποτέλεσμα αυτής της μεσιτείας, έγινε το πρώτο θαύμα Του. Ακόμη μαθαίνουμε και τα τελευταία λόγια της Παναγίας προς τους υπεύθυνους της χαράς του ιστορικού εκείνου γάμου τους προτρέπει μητρικά «ότι αν (ο Χριστός) λέγη ημίν, ποιήσατε» (Ιωαν, Κεφ. Β5).

Αυτά και τόσα άλλα μας διδάσκει η Αγία Γραφή και η Παράδοση της Εκκλησίας μας, να καταφεύγουμε δηλαδή στην προσευχή, και μετά πολλών δακρύων και στεναγμών, να ζητήσουμε από τον Χριστό να δεχθεί τις δεήσεις και τα κλάμματα του ανθρώπου. Είναι δε πανθομολογούμενον ότι η ανθρώπινη φύση στις δοκιμασίες της, δεν βρίσκει πουθενά παρηγορία και ανάπαυση άλλη, παρά μόνο στο Θεόν, όπως χαρακτηριστικά τονίζει και ο υμνογράφος της Παρακλήσεως «Πρός τίνα καταφύγω άλλην, Αγνή; Πού προσδράμω λοιπόν και σωθήσομαι; πού πορευθώ; ποίαν δε εφεύρω καταφυγήν; Ποίαν θερμήν αντίληψιν; ποίαν εν τοις θλίψεσι βοηθόν; Εις σε μόνην ελπίζω, εις σε μόνην καυχώμαι, και επί σε θαρρών κατέφυγον» (Μεγάλη Παράκλησις).

Η Καταφυγή του ανθρώπου εις τον Θεόν είναι σύμφυτη με την ύπαρξή μας, όλοι αισθανόμεθα ότι ο Θεός είναι η πηγή της χαράς και της ελπίδος. Αυτός είναι η σωτηρία, η λύτρωση και η απελευθέρωσή μας από τα πάθη, τις κακίες και τις αλγηδόνες της ψυχής και του σώματος. Τότε μαλακώνουν, τότε υποχωρούν, τότε μόνον απομακρύνονται, τότε ειρηνεύει η ψυχή και νους μας, όταν επικρατήσει η χάρη και το έλεος και η άμετρος αγάπη και η ειρήνη του Θεού μέσα μας. Ο Προφήτης Ησαΐας ζώντας οκτακόσια χρόνια προ Χριστού, γράφει: «παρακαλείτε, παρακαλείτε τον λαόν μου, λέγει ο Θεός, Ιερείς λαλήσατε εις την καρδίαν Ιερουσαλήμ, παρακαλέσατε αυτήν» (Ησαΐας, Κεφ 40, 1-2). Γι' αυτό αδελφοί και πατέρες, να ψάλλουμε και εφέτος με ενθουσιασμό, με κατάνυξη και με πίστη θερμή και ταπείνωση ειλικρινή, την ιερή Παράκληση της Παναγίας. Με ευλάβεια δε και φόβο Θεού να ζητήσουμε την βοήθειά και την επέμβασή Της στο Θρόνο του Χριστού γιατί «πολύ ισχύει δέησις δικαίου ενεργουμένη» (Ιακωβ. Κεφ. Ε, 16).

Με την βοήθεια και την μεσιτεία της Παναγίας και πάντων των Αγίων, μπορούμε να σηκώσουμε με θάρρος και υπομονή τα λυπηρά, που μας περιστοιχίζουν και σαν τις μέλισσες μας περικυκλώνουν οι μέριμνες του βίου, όπως είναι τα οικονομικά, τα οικογενειακά, οι αρρώστειες, ο θάνατος, οι αμαρτίες, η κακία και η διαφθορά που μαστίζει την Κοινωνία. Όλα αυτά τα λυπηρά και δύσκολα προβλήματα που δέρνουν σήμερα τις κοινωνίες και τους λαούς, δεν λύνονται ούτε με τους πολέμους, ούτε με τις αδικίες και τους ανθρώπινους υπολογισμούς, ούτε δε μόνο με τις δυνάμεις μας. Χρειάζεται η βοήθεια και η επέμβαση της θείας σοφίας και φιλανθρωπίας. Χρειάζεται η θεία χάρις για να φωτίσει τους δυνατούς και τους Άρχοντες. Χρειάζεται η προσευχή και η καταφυγή του λαού προς τον Θεόν, για να μας παρηγορήσει, να μας ενθαρρύνει, να μας δώσει πίστη και όραμα θείον για να ανακαλύψουμε μέσα μας και γύρω μας την αρετή, την ανθρωπιά, την απλότητα, την αυτάρκεια και την ολιγάρκεια του βίου. Χωρίς το πνεύμα της ταπείνωσης, της θυσίας, της συγγνώμης και της συγχωρήσεως, δεν θα μπορέσουμε να διορθώσουμε την ζωή μας και να προστατεύσουμε την οικογένειά μας. Να ανακαλύψουμε τα δώρα του Θεού με τα οποία ήσαν προικισμένοι οι Άγιοι του Θεού άνθρωποι, όπως η Παναγία, της οποίας αυτές τις μέρες οι Χριστιανοί και ιδιαίτερα εμείς οι Ορθόδοξοι, λαμπροφανώς και με κάθε δυνατή μεγαλοπρέπεια και ευλάβεια γιορτάζουμε την μακαρίαν Κοίμηση Της. Την συνοδεύουμε με δεήσεις, προσευχές και νηστείες, με ύμνους εμπνευσμένους και παρακλήσεις ικετευτικές. Και ολοκληρώνουμε την έξοδιον αυτήν Πανήγυρη και εορτή με την τέλεση της Θείας Λειτουργίας και μετά φόβου Θεού, πίστεως και αγάπης, μεταλαμβάνουμε του Τιμίου Σώματος και Αίματος του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, εις άφεσιν αμαρτιών και εις ζωήν αιώνιον.

Με αυτές τις ταπεινές σκέψεις και με την ευχή όπως με υγεία διέλθομεν αυτές τις άγιες και κατανυκτικές ημέρες του Καλοκαιρινού Πάσχα των Ελληνορθοδόξων Χριστιανών, σας απαυθύνω εόρτιον χαιρετισμόν και σας εύχομαι πάσαν από Κυρίου χαράν και ευλογίαν, διά πρεσβειών της Κυρίας Θεοτόκου, μαζί δε με τον υμνωδόν επαναλαμβάνω «Δέσποινα και μήτηρ του Λυτρωτού, δέξαι παρακλήσεις αναξίων σων ικετών, ίνα μεσιτεύσης προς τον εκ σου τεχθέντα, ω Δέσποινα του Κόσμου, γενού μεσίτρια». Και διατελώ μετά θερμών ευχών και της εν Κυρίω αγάπης και τιμής.

Λονδίνο, Αύγουστος 2012

Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων & Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος

Στιγμιότυπα Ποιμαντικής της Υγείας

Πρωτοπρ. Αναστασίου Δ. Σαλαπάτα

Η Εκκλησία μας προσφέρει -μέσω των κληρικών της- την Ποιμαντική της φροντίδα προς όλους τους ανθρώπους, βασικά προς τα ίδια της τα μέλη. Ειδικά μάλιστα προσέχει και περιποιείται τα άτομα εκείνα που έχουν κάποια ειδική ανάγκη, όπως είναι οι ασθενείς. Έτσι, έχει οργανώσει την Ποιμαντική της Υγείας.

Όλοι οι Ιερείς, ιδιαίτερα όσοι διακονούν τον Απόδημο Ελληνισμό, ασχολούνται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο με τον ειδικό αυτό τομέα της Ποιμαντικής. Με επισκέψεις στα νοσοκομεία, γηροκομεία και στις οικίες των ασθενούντων τους προσφέρουν τα ιερά μυστήρια της Εκκλησίας, τις ειδικές προσευχές υπέρ ασθενούντων, και βέβαια και την αναγκαία ανθρώπινη επικοινωνία και ενίσχυση.

Τα τελευταία χρόνια μάλιστα η προσφορά αυτή της Εκκλησίας μας άρχισε να συστηματοποιείται, με την πρωτοβουλία και απόφαση της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του σεπτού Οικουμενικού μας Πατριαρχείου και την ευλογία του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Προς τούτο δημιουργήθηκε ένα όργανο με τον τίτλο: «Δίκτυο του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ποιμαντική Διακονία στο Χώρο της Υγείας».

Συνοπτικά, ο σκοπός του νέου «Πατριαρχικού Δικτύου» είναι να συσπειρώσει σε ένα δίκτυο συνεργασίας όλες τις Αρχιεπισκοπές και Μητροπόλεις που ανήκουν πνευματικά και διοικητικά στο Πατριαρχείο, τους αντιπροσώπους των άλλων Αυτοκέφαλων Ορθοδόξων Εκκλησιών, αυτούς που ασχολούνται με την Ποιμαντική Εκπαίδευση στις Θεολογικές Σχολές και Εκκλησιαστικές Ακαδημίες, καθώς και άλλους που διακονούν και σχετίζονται με την Ποιμαντική Διακονία του ασθενούς, αλλά και με την ιατρική και νοσηλευτική του φροντίδα στον ευαίσθητο τομέα της Υγείας. Επίσης, το «Πατριαρχικό Δίκτυο» θα αναπτύξει επαφές με τις άλλες ομολογίες και τους φορείς που σχετίζονται με την Υγεία.

Ο Πρωτοπρεσβύτερος Δρ. Σταύρος Κοφινάς (δεξιά) και ο Πρωτοπρ. Αναστάσιος Δ. Σαλαπάτας, ηγούνται του Δικτύου του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την Ποιμαντική Διακονία στο Χώρο της Υγείας.

Υπεύθυνος και Συντονιστής του «Πατριαρχικού Δικτύου» είναι ο Πρωτοπρεσβύτερος Δρ. Σταύρος Κοφινάς, ο οποίος θα πλαισιώνεται από μία επταμελή Κεντρική Επιτροπή και από εκλεκτούς επιστημονικούς συνεργάτες. Μέλος της Κεντρικής αυτής Επιτροπής είναι και ο υπογράφων το παρόν άρθρο.

Το εν λόγω Δίκτυο έχει ήδη οργανώσει δύο Διεθνή Συνέδρια στη Ρόδο, (το 2008 και το 2011) έχει επιμεληθεί την έκδοση ενός τόμου με θέματα σχετικά με την Ποιμαντική της Υγείας (με γενικό τίτλο: «Θεραπείαν Προσάγοντες»), κι επίσης έχει ανοίξει και μια ιστοσελίδα (www.pastoralhealth-ep.com), έτσι ώστε να οργανώνεται καλύτερα η επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων ατόμων.

Βέβαια η Ποιμαντική της Υγείας δεν είναι ένα απρόσωπο «όργανο». Εμπλέκει ανθρώπους, έντονα συναισθήματα, πολλή αγάπη, πνεύμα προσφοράς, αλλά σίγουρα και πολύ πόνο. Μια σχετική περίπτωση, μέσα από την πληθώρα εκείνων που ένας ασχολούμενος με τον τομέα αυτό μπορεί να διηγηθεί, είναι και η παρακάτω, η οποία παρουσιάζεται συνοπτικά και με τη μορφή ημερολογίου. Έχει βέβαια έντονο προσωπικό ύφος, αφού την βίωσε και την διακόνησε ο ίδιος ο γράφων.

Α). Ιούνιος 2011

Η Μαρίνα από το Ηράκλειο είναι εδώ, στο Λονδίνο. Ήλθε στα 5 ½ χρόνια της φέρνοντας μαζί της και τον προσωπικό της... καρκίνο. Είναι αντιπόφορη η θέα ενός μικρού παιδιού πληγωμένου από τον ανίατο αυτό... σατανά.

Τις προάλλες που την πήγαινα στο νοσοκομείο για εισαγωγή, της έβαλα να ακούσει στο μαγνητόφωνο του αυτοκινήτου τους στίχους του Ελύτη (τραγουδισμένους από τον Μανώλη Μητσιά):

"Μαρίνα πράσινο μου αστέρι
Μαρίνα φως του αυγερινού
Μαρίνα μου άγριο περιστέρι
Και κρίνο του καλοκαιριού".

Στη συνέχεια η φίλη Ν.Κ. μου θύμισε και τούτο: "Η θάλασσα είν' άλμυρή καί τόπους τόπους λύσσα!"

Μια ευχάριστη νότα μέσα σ' όλο αυτό τον πόνο είναι η καλή διάθεση της πιτσιρίκας, η οποία είναι συνέχεια συνδεδεμένη με το... διαδίκτυο, και παίζει διάφορα παιχνίδια που της αρέσουν. Είναι η προσωπική της αντίσταση, μετά από οκτώ κύκλους χημειοθεραπείας...

Αύριο θα υποβληθεί σε μια σοβαρή, πολυώρη και κρίσιμη επέμβαση από τον Καθ. Aston.

Β). Αρχές Ιουλίου 2011

Η μικρή μας φίλη υποβλήθηκε ήδη σε εξάωρη και ιδιαίτερα σοβαρή εγχείρηση, η οποία τελικά θεωρήθηκε επιτυχημένη.

Την παραμονή της επέμβασης ήταν σε εξαιρετική διάθεση. Μου ζήτησε να την πάω μια βόλτα. Περπατήσαμε στους χώρους του νοσοκομείου. Πήγαμε μέχρι το παρεκκλήσι. Ασπάσθηκε τις εικόνες. Μετά επιστρέψαμε και παίξαμε λίγο στον παιδότοπο του παιδιατρικού τμήματος. Τότε ήταν που μου έβαλε και... κανόνα, να μην την επισκεφθώ πάλι φορώντας... μαύρα!

Μετά την εγχείρηση μεταφέρθηκε στην εντατική για λίγες ώρες. Όταν την επισκεφθήκαμε εκεί και της είπαμε: «Μαρίνα είσαι λιονταρίνα», άνοιξε το ένα ματάκι της και... έσκασε ένα γλυκοπόνηρο παιδικό χαμόγελο.

Κατόπιν η πιτσιρίκα μας μεταφέρθηκε στον αποκλειστικό θάλαμό της, όπου εκεί κοντά στο κρεβατάκι της η καλή της μητέρα έχει στήσει ένα μικρό εικονοστάσι.

Πάντως, κι ενώ θα χρειαστεί κάποιο χρονικό διάστημα για να αναρρώσει πλήρως, φαίνεται πως όλα πάνε καλά. Δόξα τω Θεώ!

Γ). Τέλος Ιουλίου 2011

Αυτή η ιστορία, που την άρχισε και τη συνεχίζει η ίδια η ζωή, ξεκίνησε στην Κρήτη, συνεχίστηκε στην Αθήνα και εξελίχθηκε τον τελευταίο μήνα στο Βασιλικό και Εθνικό Ορθοπεδικό Νοσοκομείο του Λονδίνου, που είναι αφιερωμένο «for the cure of crippled children» (στη θεραπεία των ανάπηρων παιδιών). Όπως αναφέραμε παραπάνω, η μικρή Μαρίνα διεγνώσθη στην τρυφερή ηλικία των 5 ετών με καρκίνο των οστών. Τότε ξεκίνησε ο προσωπικός της και βέβαια και ο οικογενειακός γολγοθάς. Ίσως να μην χρειάζονται πολλές και αναλυτικές λεπτομέρειες της περιπέτειας αυτής. Πάντως ο Θεός μας την έστειλε κοντά μας στο τοπικό μας Νοσοκομείο, στο ΒΔ Λονδίνο, και μπορούμε να την θεωρήσουμε ως μια παιδαγωγία στον δρόμο της πνευματικής ζωής. Νοσηλεία, χειρουργική επέμβαση, μετεγχειρητικό στάδιο, φυσιοθεραπεία...

Η προσωπικότητα της μικρής Κρητικοπούλας, με τη λιονταρήσια ψυχή, τη δύναμη, το χιούμορ, την πηγαία εξυπνάδα, μας μαγνήτισε όλους και μας έκανε να παρακολουθούμε στενά την πορεία της όλες αυτές τις τελευταίες εβδομάδες. Το επικοινωνικό τάλαντό της και η σπιρτάδα του πνεύματός της μας έκαναν όλους να την κοιτάμε στα μάτια και να περιμένουμε με αγωνία την επόμενη... ατάκα της! Επιτυχημένος ο χαρακτηρισμός «ζουζούνα» από την άξια και στοργική μητέρα της, που ήταν όλο αυτό το διάστημα πάντα στο πλευρό της μικρής πληγωμένης κόρης.

Χθες το μεσημέρι ολοκλήρωσε τον παρόντα κύκλο της εν Λονδίνω νοσηλείας της. Έτσι την παραλάβαμε από το νοσοκομείο και την οδηγήσαμε μαζί με τη μητέρα της στο αεροδρόμιο, για να πάρει το αεροπλάνο για την Πατρίδα. Στο δρόμο τη ρώτησα αν αποχαιρέτησε τις αδελφές νοσοκόμες, κι εκείνη μου απάντησε πως τις αποχαιρέτησε, τις φίλησε και τους χάρισε μια ζωγραφιά της με ψαράκια. Τότε της είπα πως παραπονέψα γιατί σε μένα δεν έδωσε μια ανάλογη ζωγραφιά. Κι εκείνη, με καταπληκτική ετοιμολογία μου απάντησε αμέσως: «Πάψε κλαψιάρη, θα σου κάνω κι εσένα»!!!

Εκείνο που έχω μονάχα να πω είναι πως τέτοια άτομα, τέτοιες χαριτωμένες ψυχές, νικάνε όχι μόνο το ανήμερο θεριό που ακούει στο όνομα «καρκίνος», αλλά και τον ίδιο τον εωσφόρο! Άλλωστε και σύμφωνα με το ρητό του σπουδαίου Άγγλου ποιητή William Blake (1757-1827), το οποίο είναι και το λογότυπο του νοσοκομείου στο οποίο νοσηλεύθηκε το τελευταίο διάστημα η Μαρίνα: «Where mercy, love and pity dwell, there God is dwelling too»!

Δ). Ιούλιος 2012

Η μικρή Μαρίνα, με το μεγάλο βάσανο στη σάρκα, ήλθε πάλι για μια σύντομη επίσκεψη ρουτίνας στους Λονδρέζους γιατρούς, που με τις γνώσεις και την εμπειρία τους της έχουν δώσει... ανάσα ζωής.

Το ευχάριστο τώρα είναι ότι το πανέξυπνο κεφαλάκι της έχει γεμίσει από μαλλιά, κι αυτό δίνει σ' εκείνη και σ' εμάς μεγάλη χαρά. Άρχισε να πηγαίνει τακτικά στο σχολείο, και μας ανακοίνωσε με περηφάνεια πως έχει ήδη κάνει 4 μπάνια στη θάλασσα. Είναι μόλις 6 χρονών αλλά παίζει ήδη το διαδίκτυο και το facebook... στα δάκτυλα!

Ο μεγάλος αγώνας συνεχίζεται αμείωτος, με φόβο, αγωνία, αλλά και με παιδικό χαμόγελο και αγάπη πολλή. Πάντως η Μαρίνα ανεχώρησε από το Λονδίνο με ένα χρυσό παιδικό μετάλλιο των... Ολυμπιακών Αγώνων του Λονδίνου 2012. Οπωσδήποτε της αξίζει, αφού είναι κι αυτή αναμφισβήτητα μια μεγάλη νικήτρια της ζωής!

Το ημερολόγιο αυτό πιθανότατα θα έχει και συνέχεια. Ας ελπίσουμε πως τούτο το μήνυμα θα ανακινήσει στους αναγνώστες του το πνεύμα της προσευχής και της ελπίδας στο Θεό...

Η Εκκλησία μας πάντως προσεύχεται υπέρ των ασθενούντων με τα παρακάτω λόγια:

Δέσποτα παντοκράτορ, ιατρέ ψυχών και σωμάτων, ο ταπεινών και ανυψών, παιδεύων και πάλιν ιώμενος, τους ασθενούντας αδελφούς ημών επίσκεψαι εν τω ελέει σου. Έκτεινον τον βραχίονά σου, τον πλήρη ιάσεως και θεραπείας, και ίασαι αυτούς, εξανιστών από κλίνης και αρρωστίας. Επιτίμησον τω πνεύματι της ασθενείας. Απόστησον απ' αυτών πάσαν πληγήν, πάσαν αλγηδόνα, πάσαν μάστιγα, πάντα πυρετόν η ρίγος. Και ει τι έστιν εν αυτοίς πλημμέλημα ή ανόμημα, άνες, άφες, συγχώρησον δια την σην φιλανθρωπίαν. Ναι, Κύριε, φείσαι των πλασμάτων σου, εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών, μεθ' ου ευλογητός ει, συν τω παναγίω και αγαθώ και ζωοποιώ σου Πνεύματι, νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Δείπνο προς τιμήν του Πρέσβυ της Ελλάδος στο Λονδίνο, 23.8.2012

ΤΟ ΝΕΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Τό «Νέο Βυζάντιο» τοῦ Κωνσταντίν Νικολάγιεβιτς Λεόντιεφ (13 Ἰανουαρίου 1831 – 12 Νοεμβρίου 1891)

Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος Παπαθανασίου

Στήν ἱστορία τοῦ Ρωσσικοῦ κράτους τό δεύτερο ἥμισυ τοῦ 19ου αἰώνα ἀποτέλεσε τήν περίοδο σοβαρῶν νέων κοινωνικῶν καί πολιτικῶν ἐπιλογῶν. Ἡ κατάργηση τῆς δουλείας (krepostnoje pravo) τό 1861 συνέβαλε στή ραγδαία ἀνάπτυξη τῆς ἀστικῆς τάξεως, δηλαδή στήν οὐσιαστική κίνηση πρός τήν φιλελευθεροποίηση τῆς ρωσσικῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία δημιούργησε τίς προϋποθέσεις γιά τή διαμόρφωση ἐντόνων πολιτικῶν ἀντιπαραθέσεων. Οἱ αντιπαραθέσεις αὐτές – ἄν τίς προσεγγίσουμε μέ μία διάθεση γενικεύσεως – ἀφοροῦσαν κυρίως στόν προσδιορισμό τῆς ἐθνικῆς ταυτότητας τοῦ ρωσσικοῦ ἔθνους. Στήν περίοδο αὐτή, κατά τήν ὁποία ὅλες οἱ ἀνθρώπινες δραστηριότητες (τέχνη, επιστήμη, οἰκονομία κλπ) φαίνεται ὅτι προσπαθοῦν νά ἀπαντήσουν, ἡ κάθε μία μέ τόν ἰδιαίτερο τρόπο της, σέ αὐτό τό ἐρώτημα, ἦταν σχεδόν ἀδύνατη ἡ μή ἐπιλογή «στρατοπέδου». Ἡ δυσκολία συνίσταται στό γεγονός, ὅτι γιά πρώτη φορά τό ζήτημα τῆς «ταυτότητας» τοῦ Ρωσσικοῦ Κράτους καί τῶν σχέσεών του μέ τόν ὑπόλοιπο κόσμο, οἱ ὁποῖες θά διαμορφώνονταν ἀπό τόν τελικό προσδιορισμό αὐτῆς τῆς ταυτότητας, τίθεται μέ τόση ἔνταση σέ ἐθνικό ἐπίπεδο. Ἔτσι, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς διανοήσεως τῆς ἐποχῆς ὄφειλαν νά ἐπιλέξουν ἕνα μοντέλο κοινωνικοπολιτικῆς προοπτικῆς, τό ὁποῖο στή συνέχεια θά ὑποστήριζαν μέχρι «τελικῆς πτώσεως». Οἱ προσεγγίσεις τοῦ «νέου ἐθνικοῦ μοντέλου» ἀκολουθοῦσαν, ὡς ἐπί τό πλεῖστον, δύο βασικές ὁδούς, ἤτοι τῶν σλαβόφιλων καί τῶν δυτικόφιλων[1].

Κατά τήν ἱστορική αὐτή περίοδο, οἱ αναζητήσεις τῆς νέας ταυτότητας ὁδηγούσαν εἴτε πρός τή σλαβική καί ἄκρως ἐθνοφυλετική ἐσωστρέφεια, εἴτε πρός τή φιλελεύθερη πολιτική τῆς δυτικῆς προσεγγίσεως, ἐπιβάλλοντας ἔτσι τίς κατευθύνσεις αὐτές μέ ἕναν σχεδόν αὐταρχικό δογματισμό. Τήν ἴδια περίοδο ἕνας ἀδιάφορος γιά τό εὐρύ κοινό τῆς ἐποχῆς του ρῶσσος διπλωμάτης στά Βαλκάνια, ὁ Κωνσταντίν Νικολάγιεβιτς Λεόντιεφ, προέτεινε τή δική του, μοναδική, ὁδό: τήν κατάληψη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τά ρωσικά στρατεύματα καί τή δημιουργία ἑνός μεγάλου νέο-βυζαντινοῦ ἤ Ἑλληνορωσσικοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτός ἀκριβῶς ὁ «τρίτος δρόμος», δηλαδή τῆς ἀναβιώσεως τοῦ Βυζαντίου, πού προτείνει ὁ Κ. Λεόντιεφ, ταυτόχρονα ἀποτελεῖ καί τήν πολιτική του διακήρυξη-πρόκληση γιά τή ρωσσική διανόηση τῆς ἐποχῆς. Ὡστόσο, ὁ ὑπέρμετρος – σύμφωνα μέ τήν ἄποψη τῶν συγχρόνων του – συντηρητισμός τῶν ἀπόψεών του, τόν ὁδήγησαν στήν πλήρη ἀπομόνωση καί στήν ἀφάνεια[2]. Πρόκειται δέ γιά μία ἀπολύτως φυσιολογική κατάληξη, ἡ ὁποία, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ὀφείλεται στίς ἰδιαιτερότητες τῆς κοινωνικῆς θεωρίας τοῦ Λεόντιεφ.

Ι. Ἡ αισθητική τοῦ συντηρητισμοῦ καί ὁ αὐταρχισμός τῆς μορφῆς.

Ὁ Λεόντιεφ ἐξέθεσε τίς βασικές θέσεις τῆς θεωρίας του στό ἔργο-μανιφέστο Βυζαντινισμός καί Σλαβισμός (1872)[3].

Ὁρισμένοι μελετητές τοῦ ἔργου του θεωροῦν ὅτι οἱ ἀπόψεις του διαμορφώθηκαν ὡς ἐπί τό πλεῖστον κάτω ἀπό ἔντονες ψυχολογικές πιέσεις:

«...Ἡ ἰδεολογία τοῦ Λεόντιεφ ἦταν τό ἄμεσο ἀποτέλεσμα τοῦ συναισθηματικοῦ σόκ ἀπό τό θάνατο τῆς μητέρας του, τήν περίοδο πού ὁ Λεόντιεφ ἦταν ἀναστατωμένος ἀπό τήν παραφροσύνη τῆς συζύγου του, τίς λογοτεχνικές του ἀποτυχίες καί τήν κακή κατάσταση τῆς ὑγείας του. (...) Ἡ ἐσωτερική λογική τῆς ἰδεολογίας του μοιάζει νά ἀγωνίζεται νά συμφιλιώση στό ἐπίπεδο τοῦ ἰδεαλισμοῦ τή συμβολική εἰκόνα τῆς μητέρας του μέ τό σύμβολο τῶν εὐτυχέστερων ἀναμνήσεών του γι' αὐτή. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ Θρησκεία πού κυριαρχεῖ σέ αὐτές τίς εὐτυχισμένες ἀναμνήσεις, συμφιλιώνεται στήν ἰδεολογία του μέ τά μητρικά σύμβολα τοῦ Φόβου καί τῆς Ἀγάπης, τήν Αἰσθητική καί τόν Ἀκραῖο Συντηρητισμό»[4].

Ὁρισμένοι πάλι, ὅπως ὁ Ν. Μπερντιάγιεφ, θεωροῦν ὅτι οἱ πολιτικές τοῦ συμπάθειες «δέ διαμορφώθηκαν ὑπό τήν ἐπιρροή ἀφηρημένων ἰδεῶν ἤ ἀνησυχιῶν ἠθικῆς τάξεως, ἀλλά ὑπό τήν ἐπιρροή εἰκαστικῶν ἐντυπώσεων. Ἔγινε «συντηρητικός», διότι παρατήρησε ὅτι τό ὡραῖο πρέπει νά ἀναζητηθῆ στήν Ἐκκλησία, στή μοναρχία, στό στρατό, στήν ἀριστοκρατία, στήν ἀνισότητα κλπ, καί ὄχι στή σύγχρονη ἰσότητα καί στή μεσαία ἀστική τάξη. Εἶχε συνδέσει τήν εἰκόνα τοῦ ὡραίου μέ τήν ποικιλία. Ὡραία εἶναι μόνο ἡ κοινωνία ἐκείνη, ἡ ὁποία στηρίζεται στήν ποικιλία, στίς διαφορές, στήν ἀνισότητα. Ἡ παραπάνω ἄποψη ἀποτέλεσε τό ἀξίωμα τῆς κοινωνικῆς του φιλοσοφίας. Αὐτό δέν εἶναι μόνο κριτήριο ὀμορφιᾶς, ἀλλά εἶναι καί κριτήριο ζωτικότητας»[5].

Κατά τήν προσωπική μου κρίση ὁ Μπερντιάγιεφ βρίσκεται πλησιέστερα στήν πραγματικότητα. Πράγματι, ὁ Λεόντιεφ ἀναζητοῦσε τήν αἰσθητική ὄχι στήν τέχνη ἀλλά στή ζωή, γι' αὐτό καί ἡ ἀναζήτησή του αὐτή τόν ὁδήγησε στό λίαν ἀντιπαθές γιά τήν πλειοψηφία τῆς ρωσσικῆς κοινωνίας τῆς ἐποχῆς του στρατόπεδο τῶν συντηρητικῶν. Θεωροῦσε ὅτι, ἐπειδή ὁ συντηρητισμός δέν ἀπαιτοῦσε τήν ὑπηρεσία τῶν ἀνθρωπίνων συμφερόντων καί τοῦ γενικοῦ καλοῦ δημιουργοῦσε ὅλες τίς προϋποθέσεις γιά τήν ἐμφάνιση τοῦ ὡραίου. Θεωροῦσε ὅτι ἡ αισθητική δέν

ἀποτελεῖ ἁπλά ἕναν ἐσωτερικό τρόπο γνώσεως, ἀλλά κυρίως μία οἰκουμενική μέθοδο κατανοήσεως ἑνός συνεχῶς ἐναλλασσόμενου κόσμου˙ διότι ἡ αἰσθητική εἶναι ἡ ἐξωτερική ἐμφάνιση τοῦ ἐπιπέδου καί τοῦ βαθμοῦ τῆς ζωτικότητος ὁποιασδήποτε ἐξελικτικῆς διαδικασίας. Πίστευε ὅτι ἡ ἀνάπτυξη ἀκολουθεῖ ὄχι μόνο τήν ὁδό τῆς ὑψίστης ὀργανικῆς ἐκφράσεως, ἀλλά καί τῆς ὑψίστης αἰσθητικῆς[6]. Ὁ Λεόντιεφ προτείνει τήν τριαδική διαδικασία (триединый - trijedinyj) τῆς ἐξελίξεως τοῦ κόσμου, ἡ ὁποία εἶναι χαρακτηριστική ὄχι μόνο γιά τόν ὀργανικό κόσμο, ἀλλά καί γιά ὅ,τι ὑπάρχει στό χῶρο καί στό χρόνο[7]. Ἡ διαδικασία αὐτή περιλαμβάνει τρία στάδια, τά ὁποῖα μπορούμε νά ἐφαρμόσουμε καί στήν τέχνη: τό πρῶτο στάδιο εἶναι ἡ ἀρχέγονη ἁπλότητα˙ τό δεύτερο στάδιο – ἡ πολύπλοκη ἀκμή˙ τό τρίτο στάδιο – ἡ ἐπαναλαμβανόμενη ἁπλοποίηση[8].

Ἄν ἐφαρμόσουμε στήν τέχνη αὐτά τά τρία στάδια, τότε, σύμφωνα μέ τόν Λεόντιεφ, στό πρῶτο ἀνήκουν τά κυκλώπεια οἰκοδομήματα καί οἱ κωνοειδεῖς τάφοι τῶν Ἐτρούσκων, οἱ καλύβες τῶν Ρώσσων χωρικῶν, ὁ δωρικός ρυθμός, τά ἔπη τῶν πρωτόγονων φυλῶν, οἱ πρῶτες ἁγιογραφίες κλπ. Στό δεύτερο στάδιο συναντάμε τόν Παρθενῶνα, τό ναό τῆς Ἀρτέμιδος στήν Ἔφεσο, τούς καθεδρικούς ναούς τοῦ Στρασβούργου, τοῦ Μιλάνου, τούς Ναούς τοῦ Ἁγίου Πέτρου καί τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τόν Σοφοκλῆ, τόν Σαίξπηρ, τόν Δάντη, τόν Βύρωνα, τόν Μιχαήλ-Ἄγγελο κλπ. Τό τρίτο στάδιο εἶναι τό στάδιο τῆς παρακμῆς. Ἐδῶ βρίσκουμε τά κτίρια κοινῆς χρήσεως, δηλ. τούς στρατῶνες, τά νοσοκομεῖα, τά σχολεῖα, τούς σταθμούς τῶν τρένων, ἀλλά καί τό γοτθικό ρυθμό. Ἄν κατά τήν περίοδο τῆς πολύπλοκης ἀκμῆς παρατηροῦμε τήν ἔντονη πολυμορφία τῶν ρυθμῶν τῆς τέχνης, στήν ἐποχή τῆς ἐπαναλαμβανόμενης ἁπλοποιήσεως βλέπουμε τήν ψυχρή ἐκλεκτική συγχώνευση τῶν ρυθμῶν πού ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τήν παρακμή τῆς τέχνης[9].

«Σήμερα, γράφει ὁ Λεόντιεφ, ἰδιαίτερα μετά τό 1848 ὅλα συγχωνεύθηκαν καί ὁμοιάζουν μεταξύ τους – ἀνυπαρξία ρυθμοῦ καί ὑποκειμενικοῦ πνεύματος, ἀγάπης καί συναισθημάτων. Ὁ Ντίκενς στήν Ἀγγλία καί ἡ Γεωργία Σάνδη στή Γαλλία (ἔχω ὑπ᾽ ὄψη μου τά παλαιότερά της ἔργα), ὅσο καί ἄν διαφέρουν ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλο, ἐντούτοις ἦταν καί οἱ δύο οἱ τελευταῖοι ἐκπρόσωποι τῆς πολύμορφης ἑνότητος, τῆς ἐντάσεως, τοῦ πλούτου καί τῆς ζεστασιάς. Ὁ ρεαλισμός τῆς ἁπλῆς παρατηρήσεως εἶναι φτωχότερος, διότι μέσα του δέν ὑπάρχει οὔτε συγγραφέας, οὔτε προσωπικότητα, οὔτε κάν ἔμπνευση, γι' αὐτό καί εἶναι χυδαιότερος, δημοκρατικότερος, προσιτός στήν κάθε μετριότητα: εἴτε πρόκειται γιά ἀναγνώστη, εἴτε γιά συγγραφέα»[10].

Ὁ Λεόντιεφ προσαρμόζει τήν αρχή τῆς τριαδικῆς διαδικασίας καί στήν ἐξελικτική πορεία τῶν κρατῶν. Στήν περίοδο τῆς ἀρχέγονης ἁπλότητος ἀντιστοιχοῦν οἱ πρῶτες μορφές δημοκρατίας, οἱ ὁποῖες εἶναι ἴδιες γιά ὅλα τά κράτη. Τό στάδιο τῆς πολύπλοκης ἀκμῆς ἀντιστοιχεῖ στή φεουδαρχική – ἀριστοκρατική φάση τῆς ἱστορίας μέ τήν πολιτική της πολυπλοκότητα καί τίς ἔντονες κοινωνικές ἀντιθέσεις (ἡ σημαντικότερη ἔκφρασή της εἶναι ἡ ἰταλική ἀναγέννηση). Τό ἀποκορύφωμα τῆς περιόδου αὐτῆς ὁδηγοῦσε σχεδόν πάντοτε στόν αὐταρχισμό, διότι ὁ αὐταρχισμός ἀποτελούσε τή φυσιολογική ἀντίδραση στήν ἀνομία τῆς φεουδαρχίας, ὅπως ἐπίσης καί στήν ἔντονη ἀνάγκη γιά ἑνότητα πού ἔνιωθε τό κράτος. Ἡ μοναδικότητα αὐτῆς τῆς κρατικῆς μορφῆς προσδιόρισε τό χαρακτῆρα τοῦ κράτους καί τήν ἔκφρασή του. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ἡ ἀπώλεια τῆς πρωτοτυπίας καί τῆς μορφῆς ἀποτελοῦν ἐνδείξεις τῆς ἱστορικῆς παρακμῆς τοῦ κράτους.

Ὁ Λεόντιεφ ὑπογραμμίζει τή σημασία πού ἔχει γιά τό κράτος ἡ διατήρηση τῆς μορφῆς του:

«Ἡ μορφή ἀποτελεῖ τήν ἔκφραση τῆς ἰδέας, ἡ ὁποία περιλαμβάνεται στήν οὐσία (τό περιεχόμενο). Αὐτή ἀποτελεῖ τήν ἀρνητική πλευρά τοῦ φαινομένου – ἡ ὕλη τή θετική. Ὑπό ποία ἔννοια; Παραδείγματος χάριν, ἡ ὕλη πού ἔχουμε εἶναι τό γυαλί, ἡ μορφή τοῦ φαινομένου – τό ποτήρι, ἕνα κυλινδρικό κενό σκεύος˙ ἐκεί πού τελειώνει τό γυαλί, ἐκεί πού δέν ὑπάρχει, ἀρχίζει ὁ ἀέρας γύρω ἀπό τό ποτήρι ἤ κάποιο ὑγρό στό ἐσωτερικό τοῦ σκεύους. Ἡ ὕλη τοῦ γυαλιοῦ δέν μπορεί νά προχωρήση πιό πέρα, δέν τολμᾶ ἐφ' ὅσον ἐπιθυμεῖ νά παραμείνη πιστή στή βασική ἰδέα τοῦ κενοῦ κυλίνδρου, ἄν δέ θέλει νά παύση νά εἶναι ποτήρι. Ἡ μορφή εἶναι ὁ δεσποτισμός τῆς ἐσωτερικῆς ἰδέας, ὁ ὁποῖος δέν ἐπιτρέπει στήν ὕλη νά ξεφύγη. Καταλύοντας τούς δεσμούς αὐτοῦ τοῦ φυσικοῦ δεσποτισμοῦ τό φαινόμενο πεθαίνει»[11].

Μέ ἄλλα λόγια, ἄν προσπαθήσουμε νά μειώσουμε τό δεσποτικό χαρακτῆρα ἑνός αὐταρχικοῦ καθεστῶτος, τότε τό κράτος θά ὁδηγηθῆ στήν παρακμή. Στά πλαίσια αὐτά, «ὁ συγκεντρωτισμός τῆς ἐξουσίας κάθε ἄλλο παρά καταστροφικός εἶναι γιά τή χώρα, τουναντίον εἶναι σωτήριος ὅσο τό ἔδαφος, στό ὁποῖο στηρίζεται ἡ ἐξουσία διατηρεῖ τήν πολυμορφία του˙ διότι τό συνειδητό ἤ τό σχεδόν συνειδητό «divide et impera» εἶναι νόμος τῆς φύσεως καί ὄχι ἰησουϊτισμός, ὅπως θεωροῦν πολλοί σήμερα»[12].

Ἡ ἑνότητα τῆς κρατικῆς μορφῆς μπορεί νά διατηρηθῆ μόνο μέ τή θρησκεία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τή γόνιμη δύναμη κάθε ἱστορικῆς ἐξελίξεως. Ὁ Λεόντιεφ θεωροῦσε τόν Χριστιανισμό ὡς τόν ἰσχυρότερο ἀντίπαλο τοῦ μικροαστικοῦ ἀτομικισμοῦ, ὁ ὁποῖος (δηλ. ὁ μικροαστικός ἀτομικισμός), ἐλευθερώνοντας ὅλους στόν ἴδιο βαθμό καί ὑποτάσσοντάς τους στούς ἴδιους κανόνες, ἐπιθυμεῖ νά μετατρέψη τήν κοινωνία σέ μία κοινωνία ἀνθρώπων μέ τόν ἴδιο βαθμό εὐτυχίας. Ὁ Χριστιανισμός, ὅπως τόν ἑρμηνεύει ἡ Ἐκκλησία, προβλέπει μόνο ἕνα εἶδος ἰσότητος, ἤτοι τήν ἰσότητα ἐνώπιον τῆς Θείας Κρίσεως, καί ἕνα εἶδος ἐλευθερίας, ἤτοι τήν ἐλεύθερη βούληση τοῦ προσώπου νά ἐπιλέξη μεταξύ τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ[13].

Ἡ ἀντιπαράθεση Χριστιανισμοῦ καί μικροαστισμοῦ εἶναι οὐσιαστικά ἡ ἀντιπαράθεση μεταξύ τῆς νέας καί τῆς παλαιάς Εὐρώπης. Ἡ νέα Εὐρώπη, ἰδιαίτερα μετά τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ τό 1871, φόβιζε τόν Λεόντιεφ, διότι προέβλεπε ὅτι ἡ ἐξάπλωση τῶν κομουνιστικῶν ἰδεῶν, καί γενικότερα τῶν φιλελεύθερων κοινωνικῶν θεωριῶν θά φέρη τήν καταστροφή τῆς χριστιανικῆς Ρωσσίας, ἀφοῦ στό πέρασμά τους θά ἐξαφανίσουν κάθε μορφή κοινωνικῆς ἀνισότητος, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τή μόνη «πηγή

ἐμπνεύσεως» γιά τό κράτος. Ἀπέρριπτε δηλαδή τήν ἄποψη ὅτι ὁ κοινοβουλευτισμός, μία ἀπό τίς ἐντονότερες ἐκφράσεις τοῦ φιλελευθερισμοῦ, εἶναι ἱκανός νά δημιουργήση ἕνα νέο κοινωνικό τύπο, στόν ὁποῖο τό χειραφετημένο ἄτομο θά γίνη κύριος τῆς μοίρας του.

Ἄς ὑπενθυμίσουμε στό σημεῖο αὐτό, ὅτι οἱ σύγχρονες ἀντιλήψεις γιά τό κράτος διαμορφώθηκαν στά πλαίσια τῆς ἐμπειρίας τοῦ 19ου αἰώνα, ὅταν δηλαδή τό ἐθνικό κράτος μετατράπηκε ἀπό ἐξαίρεση σέ κανόνα. Τό σύγχρονο κράτος-ἔθνος εἶναι τό προϊόν τῆς διασταυρώσεως δύο κατ᾽ ἀρχήν ἐχθρικῶν δυνάμεων, ἤτοι τοῦ ρομαντισμοῦ καί τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ ρομαντισμός, ὑπερτιμῶντας τό στοιχεῖο τοῦ μή λογικοῦ στόν ἄνθρωπο καί στόν πολιτισμό, οἰκοδομοῦσε τήν ἰδέα τοῦ λαοῦ στά ὑποσυνείδητα ἤ σχεδόν συνειδητά στοιχεῖα τοῦ βίου του, ὅπως, παραδείγματος χάριν, ἡ γλῶσσα, ἡ λαϊκή τέχνη, ἡ παγανιστική λατρεία τῆς φύσεως κλπ. Στούς ρομαντικούς ὁ λαός ταυτιζόταν μέ τή γλωσσική κοινότητα. Ἡ Γαλλική Ἐπανάσταση μετέτρεψε τόν λαό (βεβαίως ἕναν τελείως διαφορετικό, ὀρθολογικό λαό) σέ ἕναν ἀνεξάρτητο καί ἀποκλειστικό φορέα τῆς κρατικῆς εξουσίας.

Οἱ λαοί τῆς Εὐρώπης, ἀντιμαχόμενοι τήν ἐπαναστατική Γαλλία πού τους εἶχε ὑποδουλώσει, «μαθήτευαν» ταυτοχρονα στό δικό της «σχολεῖο». Ἔτσι, ὁ πρωτότυπος πολιτιστικός καί θρησκευτικός τους ἐθνοφυλετισμός ἀποκτᾶ πολιτικό χαρακτήρα. Ὁ κάθε λαός (ἔθνος) εἶχε δικαίωμα νά ἀποκτήση τό δικό του κράτος καί μόνο τά ἐθνικά κράτη εἶχαν πλέον δικαίωμα ὑπάρξεως. Αὐτή ἦταν ἡ κυρίαρχη ἄποψη τοῦ 19ου αἰώνα, γι' αὐτό καί ὅλες οἱ διαδικασίες τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τήν περίοδο αὐτή στόχευαν κυρίως στήν ἀνακατάταξη τοῦ χάρτη τῆς Εὐρώπης στή βάση τῶν ἐθνικῶν συνόρων, εἴτε μέ τή βοήθεια ἐπαναστατικῶν κινημάτων, εἴτε μέ στρατιωτικές ἐπεμβάσεις. Γιά κάποιους λαούς (Γερμανούς, Ἰταλούς) αὐτή ἦταν μία διαδικασία, πού ὁδηγοῦσε στήν ἑνότητα, γιά κάποιους ἄλλους ἡ διαδικασία αὐτή εἶχε σκοπό τήν ἀπόσχιση, τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τά ἔθνη τῶν κατακτητῶν.

Ἔτσι, στίς ἀπόψεις τοῦ Λεόντιεφ οὐσιαστικά συγκρούονται ὁ οὐτοπιστικός ρομαντισμός μέ τήν νέα ὀρθολογική ἀντίληψη περί κράτους. Ὁ ἴδιος ἐπιμένει ὅτι ἡ πραγματική ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς αἰσθητικῆς ἐκφράσεως τῆς προσωπικότητας, ἡ ὁποία ἐμφανίζεται συχνότερα σέ περιόδους καί σέ τόπους πού οἱ πολιτικές ἐλευθερίες εἶναι ἄγνωστες: «Ὁ κοινοβουλευτισμός εἶναι ἀνίκανος ἀπό μόνος του νά ἐξυψώση ἕνα ἔθνος πού ἔχει πνευματικά πτωχεύσει. Ἡ Γερμανία τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Β' καί τῆς Μαρίας Θηρεσίας, ἤ ἡ Γερμανία τοῦ Γκαῖτε, τοῦ Κάντ καί τοῦ Μπετόβεν ἦταν πολύ πιό ὄμορφη ἀπό τή σημερινή Ἑλβετία καί τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, πού εἶναι γνωστές γιά τίς τοπικές τους κυβερνήσεις καί τό μικροαστικό τους πνεῦμα»[14]. Ὁ Λεόντιεφ λοιπόν δέν μποροῦσε νά συγχωρήση στήν Εὐρώπη τό ὅτι ἀρνήθηκε τό εὐγενικό της παρελθόν. «Αὐτό δέν ἦταν μία σλαβόφιλη ἰδέα», ἐξηγεῖ ὁ Μπερντιάγιεφ, «δεν ἦταν ἐχθρός τῶν θεμελιωδῶν αρχῶν τοῦ ευρωπαϊκοῦ πολιτισμού: τοῦ καθολικισμοῦ, τῆς φεουδαρχίας, τῆς ἱπποσύνης. Ἦταν εχθρός τῆς προδοσίας αὐτῶν τῶν ἀρχῶν, τήν αἰσθητική τῶν ὁποίων θαύμαζε»[15].

Ἡ διέξοδος, τήν ὁποία «προφητικά» προέτεινε ὁ Λεόντιεφ στό Ρωσσικό Κράτος, ἦταν νά προσανατολισθῆ πρός τήν Ἀσία, διότι ἐκεῖ ἴσως νά κατάφερνε νά ἀνακαλύψη κάτι, πού θά ἦταν πνευματικά ἀνεξάρτητο ἀπό τήν Εὐρώπη. Ὁ Juri Ivask θεωρεῖ τίς ἀπόψεις τοῦ Λεόντιεφ γιά τήν «ἀσιατική πηγή πνευματικότητας» ἀσυναρτησίες, ἐντούτοις δέν παραλείπει νά ὑπογραμμίση τό ἔντονο ρεαλισμό τους(!): «...η ἄλλη Ρωσσία, ἡ κομμουνιστική, ἡ ὁλοκληρωτική, ἀπογοητευμένη ἀπό τήν εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση (δηλαδή τήν ἐπανάσταση πού δέν ἔγινε ποτέ – Β.Π.), ποντάρισε στήν Ἀσία, χωρίς νά φαντάζεται τίς απογοητεύσεις πού τήν περίμεναν (στήν κόκκινη Κίνα!). Παρ' ὅλ' αὐτά ὅμως, καί μέ τίς επιτυχίες νά ἐναλλάσσονται μέ τίς ἀποτυχίες, ἡ μπολσεβίκοι συνεχίζουν τήν ρεαλιστική τους πολιτική στήν Ἀσία, στήν Ἀφρική καί στή Λατινική Ἀμερική»[16].

II. τό «Νέο Βυζάντιο».

Τρία μεγάλα σχίσματα συγκλόνισαν τή Ρωσσία: α) τό ἐκκλησιαστικό τοῦ Πατριάρχου Νίκωνα, τό ὁποῖο διαίρεσε τούς πιστούς σέ ὑποστηρικτές τῆς ἐπίσημης Ἐκκλησίας καί σέ φύλακες τῆς παλαιᾶς πίστεως (Ρασκόλνικους ἤ Σταροβιέρους), β) τό πολιτισμικό τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ὅταν τά ἐξευρωπαϊσμένα ἀνώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας ἀποσπάσθηκαν ἀπό τή μεγάλη μάζα τοῦ πληθυσμοῦ καί ἀργότερα ἐμφανίσθηκε μία νέα ρωσσική διανόηση χωρίς λαϊκές ρίζες, καί γ) τό ὁλοκληρωτικό μετά τό 1917, τό ὁποῖο κατέστρεψε συθέμελα ὄχι μόνο τήν παραδοσιακή κοινωνία καί τίς τάξεις πού τήν ἀποτελοῦσαν, ἀλλά καί τόν τρόπο ζωῆς ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ρωσσικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἀπό τά σχίσματα αὐτά τό πλέον ὀδυνηρό γιά τούς σλαβόφιλους ἦταν τό δεύτερο, τό πρῶτο ἁπλά τό ἀνέφεραν, ἐνῶ ἀνησυχοῦσαν γιά τό τρίτο, πού ὡρίμαζε στούς ρωσικούς ριζοσπαστικούς κύκλους τοῦ 19ου αἰώνα. Ὁ Λεόντιεφ, ὅπως θά δοῦμε πιό κάτω, δέν εἶχε προβλήματα οὔτε μέ τό πρῶτο, οὔτε μέ τό δεύτερο σχίσμα, ὅμως, ὅπως καί οἱ ἄλλοι σλαβόφιλοι, ἀνησυχοῦσε γιά τήν πιθανή ἐμφάνιση τοῦ τρίτου καί ὡς πιθανό «ἔνοχο» τῆς δημιουργίας του θεωροῦσε τήν Εὐρώπη:

«Πόσο θά ἤθελα τώρα, ὡς ἀπάντηση σέ αὐτή τήν παράξενη δήλωση τοῦ κυρίου Ντοστογιέφσκι: 'Ὠ οἱ λαοί τῆς Εὐρώπης, δέ γνωρίζουν πόσο ἀγαπητοί μᾶς εἶναι', νά φωνάξω ὄχι ἐν ὀνόματι ὅλης τῆς Ρωσσίας, ἀλλά ἑνός πιό ταπεινοῦ, ἐν ὀνόματί μου καί τῶν λιγοστῶν ὑποστηρικτῶν μου: 'Ὠ πόσο σέ μισοῦμε σύγχρονη Εὐρώπη γιά τό ὅτι κατέστρεψες ὅ,τι ἔνδοξο, ὅ,τι ὡραῖο καί ἅγιο εἶχες, καί τώρα τά καταστρέφεις καί σέ ἐμᾶς, τούς δυστυχεῖς, μέ τή μολυσμένη σου ἀνάσα'. Ἄν αὐτοῦ τοῦ εἴδους τό μῖσος εἶναι ἁμαρτία, τότε εἶμαι ἕτοιμος νά ζήσω στήν ἁμαρτία, πού γέννησε ἡ ἀγάπη μου γιά τήν Ἐκκλησία, ὅλη μου τή ζωή. Καί τονίζω «γιά τήν Ἐκκλησία», ἀκόμα καί τήν Καθολική, διότι ἄν δέν ἤμουν ὀρθόδοξος, τότε βεβαίως θά ἐπιθυμοῦσα νά εἶμαι πιστός καθολικός, παρά εὐδαιμονιστής καί φιλελεύθερος δημοκράτης!!! Ε αὐτό παραεῖναι ἀπεχθές!!»[17].

Γιά τόν Λεόντιεφ μόνο μία ἰδέα εἶναι ἱκανή νά σώση τή

Ρωσσία ἀπό τήν ἐπερχόμενη καταστροφική εἰσβολή τοῦ φιλελευθερισμοῦ: ὁ βυζαντινισμός. Ὁ βυζαντινισμός ἀποτελεῖ τήν ἐσωτερική ἰδέα τοῦ Ρωσσικοῦ Κράτους, ἡ ὁποία τοῦ προσέδωσε τή μορφή καί τήν ἐσωτερική του ισορροπία. ὁ Λεόντιεφ προσδιορίζει τήν ἔννοια τοῦ βυζαντινισμοῦ ὡς ἑξῆς:

«Τί εἶναι βυζαντινισμός; ὁ βυζαντινισμός εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα μία ἰδιαίτερη παιδεία ἤ πολιτισμός μέ τά δικά του ξεχωριστά γνωρίσματα, τίς δικές του γενικές, σαφεῖς, ἔντονες, κατανοητές ἀρχές καί τίς συγκεκριμένες συνέπειές τους στήν ἱστορία. (...) Γνωρίζουμε, παραδείγματος χάριν, ὅτι βυζαντινισμός γιά τό κράτος σημαίνει ἀπολυταρχία. Στή θρησκεία εἶναι ὁ Χριστιανισμός μέ τά συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, στή βάση τῶν ὁποίων διαφέρει ἀπό τίς δυτικές Ἐκκλησίες, τίς αἱρέσεις καί τά σχίσματα. Στόν ἠθικό τομέα γνωρίζουμε ὅτι τό βυζαντινό ἰδανικό δέν διαθέτει αὐτή τήν ὑψηλή, καί σέ πολλές περιπτώσεις ὑπερβολική, ἔννοια τῆς γήινης προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου, τήν ὁποία εἰσήγαγε στήν ἱστορία ὁ γερμανικός φεουδαρχισμός· γνωρίζουμε τήν κλίση τοῦ βυζαντινοῦ ἠθικοῦ ἰδανικοῦ πρός τήν ἀπογοήτευση ἀπό ὅλα τά γήινα, ἀπό τήν εὐτυχία, ἀπό τή σταθερότητα τῆς καθαρότητάς μας, ἀπό τήν ἱκανότητά μας γιά τήν ἐπίτευξη τῆς πλήρους ἠθικῆς τελειότητας ἐδῶ, στή γῆ. Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ βυζαντινισμός (ὅπως καί γενικότερα ὁ Χριστιανισμός) ἀπορρίπτει κάθε ἐλπίδα γιά τήν καθολική εὐημερία τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀποτελεῖ τήν ἰσχυρότερη ἀντίθεση στήν ἰδέα τοῦ πανανθρώπινου, ὑπό τήν ἔννοια τῆς καθολικῆς ἰσότητος ἐπί τῆς γης, τῆς καθολικῆς ἐλευθερίας καί ἱκανοποιήσεως»[18].

Μετά τήν πτώση τοῦ Βυζαντίου οἱ «σπόροι» του ἔπεσαν σέ δύο διαφορετικά ἐδάφη: α) στή Δύση, ὅπου τό ρωμαϊκό – γερμανικό στοιχεῖο βρισκόταν στήν περίοδο τῆς ἀκμῆς του καί ἦταν ἤδη προετοιμασμένο, ἔτσι ὥστε ὅταν ἔφθασε ἡ στιγμή τῆς νέας προσεγγίσεως μέ τό Βυζάντιο, καί μέσω αὐτοῦ μέ τόν κόσμο τῆς ἀρχαιότητας, ἡ Εὐρώπη τό «μεταλλάσσει» καί τό χρησιμοποιεῖ ὡς ἐργαλεῖο γιά νά ὁδηγηθῆ γρήγορα στήν ἐποχή τῆς Ἀναγεννήσεως, καί β) στή Ρωσσία, ὅπου τό 15ο αἰωνα καί ἀργότερα, ὁ βυζαντινισμός βρέθηκε σέ ἀπροετοίμαστο ἔδαφος, γι' αὐτό καί δέν κατάφερε νά μεταλλαχθῆ, ὅπως στή Δύση, ἀλλά ἀπορροφήθηκε στήν πλέον καθαρή του μορφή. Ἔτσι ἡ ρωσσική ἀναγέννηση θά πρέπει νά περιμένη μέχρι τό 17ο αἰωνα καί τήν ἐποχή τοῦ Πέτρου Α'.

«Ἄς σημειώσουμε», ἐξηγεῖ ὁ Λεόντιεφ, «ὅτι, πέφτοντας ὁ βυζαντινισμός σέ δυτικό ἔδαφος, αὐτή τή φορά δέν ἐνήργησε τόσο μέ τή θρησκευτική του πλευρά (ἤτοι ὄχι μέ τήν καθαρά βυζαντινή του), διότι καί χωρίς αὐτόν ἡ θρησκευτική πλευρά τῆς Δύσεως ἦταν ἀρκετά ἀνεπτυγμένη καί ἰσχυρότατη, ἀλλά ἐνήργησε ἔμμεσα, ὡς ἐπί τό πλεῖστον μέσω τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καί τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, μέ ὅ,τι δηλαδή εἶχε ἀπομείνει καί εἶχε διατηρήσει ἀπό τήν κλασική ἀρχαιότητα, καί ὄχι μέ τίς καθαρά βυζαντινές του πλευρές»[19].

Ὁ Λεόντιεφ θεωροῦσε ὅτι ἡ Ρωσσία ἔνιωθε πάντα μία ἰδιαίτερη ἕλξη πρός τό Βυζάντιο καί αὐτό ἀποδεικνύεται ἀπό τό γεγονός ὅτι στή Ρωσσία δέν ἀναπτύχθηκε ποτέ ἀριστοκρατία μέ τή δυτική φεουδαρχική της μορφή. Ἀκόμα καί οἱ μεγάλοι γαιοκτήμονες (φεουδάρχες) παρέμεναν πιστοί στήν ἰδέα τῆς αὐτοκρατορίας καί οὐδέποτε ἐπιδίωξαν νά αὐξήσουν τή δύναμή τούς σέ βάρος τῆς κρατικῆς ἑνότητας[20]. Οἱ κοινωνικές δυνάμεις, πού οὐσιαστικά δημιούργησαν τό Ρωσσικό Κράτος, ἦταν ἐλάχιστες: «ἡ Βυζαντινή Ὀρθοδοξία, ἡ κληρονομική ἀπολυταρχία καί, ἴσως, οἱ ἀγροτικές κοινότητες». Κατ' αὐτόν τόν τρόπο ἡ ἀπουσία τῆς ἀριστοκρατίας καί μιᾶς ἰσχυρῆς μεσαίας τάξεως τοποθέτησαν τήν κοινωνική ἀντιπαράθεση στό ἐπίπεδο τῆς ἀλληλεπιδράσεως μεταξύ βυζαντινισμοῦ καί ἀγροτικῆς κοινότητος. Συνεπῶς, ὁ Λεόντιεφ θεωρεί ὅτι ἡ Ρωσσία δέ θά μποροῦσε νά εἶχε ἀναπτυχθῆ χωρίς τό βυζαντινισμό:

«Οἱ βυζαντινές ἰδέες καί τά συναισθήματα ἕνωσαν σέ ἕνα σῶμα τή σχεδόν βάρβαρη Ρωσσία. Ὁ βυζαντινισμός μᾶς ἔδωσε τή δύναμη νά ἀντέξουμε τόν ταταρικό ζυγό καί τήν ἐπαχθῆ φορολογία. Ἡ βυζαντινή εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος στά λάβαρα τοῦ Πρίγκιπα Δημητρίου εὐλογοῦσε τά πιστά στρατεύματα στό πεδίο τῆς μάχης, ἐκεῖ πού γιά πρώτη φορά δείξαμε στούς Τατάρους ὅτι ἡ Ρωσσία τῆς Μόσχας δέν εἶναι πιά ἡ κατακερματισμένη Ρωσσία! Ὁ βυζαντινισμός μας ἔδωσε ὅλη τή δύναμη πού χρειαζόμασταν στόν ἀγῶνα μας ἐναντίον τῆς Πολωνίας, τῆς Σουηδίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Τουρκίας. Ὑπό τό λάβαρό του, ἄν βέβαια παραμείνουμε πιστοί σέ αὐτό, θά βρίσκουμε τίς δυνάμεις γιά νά ἀντέξουμε στήν πίεση ὁλόκληρης τῆς διεθνιστικῆς Εὐρώπης, στήν περίπτωση πού ἐκείνη, ἔχοντας καταστρέψει ὅ,τι εὐγενικό διέθετε, θά τολμοῦσε κάποτε νά μᾶς ἐπιβάλη τή σαπίλα καί τή βρωμιά τῶν νέων της νόμων γιά τή φθηνή γήινη εὐφορία, γιά τή γήινη ὁλοκληρωτική χυδαιότητα».

Ὁ βυζαντινισμός βρίσκεται ὄχι μόνο στή θρησκεία, ἀλλά καί στή γλῶσσα, στήν τέχνη (ὅλοι οἱ μεγάλοι λογοτέχνες σύμφωνα μέ τόν Λεόντιεφ εἶχαν προσφέρει τήν πλούσια συμβολή τούς στό βυζαντινισμό), ἡ τσαρική αὐλή καί ὁ στρατός ἀντιπροσωπεύουν τά βυζαντινά ἰδανικά. Τό βυζαντινισμό μποροῦμε νά τόν ἀναζητήσουμε ἀκόμη καί στίς ἀξίες καί στόν τρόπο ζωῆς τῶν Ρώσσων χωρικῶν. «Ἐν ὀλίγοις, ὁ βυζαντινισμός σήμαινε τρία πράγματα γιά τή Ρωσσία. Πρῶτ' απ' ὅλα ἦταν ὁ ἱστορικός νόμος τῆς ἐξελίξεως τῆς Ρωσσίας. Δεύτερο, ἦταν ὁ ἠθικός νόμος τῆς ρωσσικῆς κοινωνίας. Τρίτο καί τελευταῖο, ὁ βυζαντινισμός ἦταν ἡ πολιτιστική μαγιά τῆς Ρωσσίας, χωρίς τήν ὁποία δέν θά μποροῦσε νά ὑπάρξει οὔτε ὁ πολιτισμός, ἀλλά οὔτε καί ἡ ζωτικότητα τοῦ ρωσσικοῦ κράτους»[21].

Ἡ ἐξέλιξη ὅμως τοῦ βυζαντινισμοῦ στό Ρωσσικό Κράτος εἶχε νά ἀντιμετωπίση ἕναν ἐχθρό: τόν φιλελευθερισμό, ὁ ὁποῖος, ἐνθαρρύνοντας τίς ἐκκοσμικευμένες συνταγματικές καί δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, ὑπονόμευε τά θεμέλια τῆς κοινωνίας. Ὁ Λεόντιεφ ἔβλεπε τόν φιλελευθερισμό ὡς μία διαρκή κοινωνική κίνηση, ἡ ὁποία ἔπρεπε νά σταματήση μέ κάθε τρόπο καί προτείνει πέντε τρόπους γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ Κράτους:

«1. Τό κράτος πρέπει νά διαθέτει πολυμορφία, νά εἶναι πολύπλοκο, χωρισμένο σέ κοινωνικά στρώματα καί νά ἐπιδεικνύει μία προσεκτική κινητικότητα. Θά

πρέπει νά εἶναι γενικῶς αὐστηρό καί μερικές φορές νά φθάνη στό σημεῖο τῆς ἀγριότητας.

2. Ἡ Ἐκκλησία θά πρέπει νά εἶναι περισσότερο ἀνεξάρτητη ἀπό τή σημερινή. Οἱ Ἱεράρχες πρέπει νά εἶναι περισσότερο τολμηροί, αὐταρχικότεροι καί ἐγωκεντρικοί. Ἡ Ἐκκλησία θά πρέπει νά ἀμβλύνη τήν αὐστηρότητα τοῦ Κράτους καί ὄχι τό ἀντίθετο.
3. Ἡ καθημερινή ζωή θά πρέπει νά εἶναι ποιητική, πολυποίκιλη στήν ἐθνική, ὄχι ὅπως στή Δύση, ἑνότητα.
4. Οἱ νόμοι, δηλ. οἱ ἀρχές τῆς ἐξουσίας, θά πρέπει νά εἶναι αὐστηρότεροι˙ οἱ ἄνθρωποι θά πρέπει νά προσπαθοῦν νά εἶναι καλύτεροι˙ τό ἕνα ἐξισώνει τό ἄλλο.
5. Ἡ ἐπιστήμη πρέπει νά ἀναπτύσσεται περιφρονώντας τήν ὠφελιμότητά της»[22].

Στό σημεῖο αὐτό θα σημειώσουμε ὅτι τήν ἄποψη τοῦ Λεόντιεφ γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἐνισχύσεως τῶν νόμων, τήν ὑποστηρίζουν καί ὁρισμένοι ἐρευνητές τῆς ἱστορίας τῆς ρωσσικῆς διανοησεως[23], οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὅτι οἱ ἰδέες πού ἀφοροῦν στήν ἔννοια τοῦ νόμου καί τῆς νομοθεσιας σχεδόν ἀπουσιάζουν ἀπό τήν ἱστορία της. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἡ πνευματική ἐξέλιξη τῆς Ρωσσίας διέφερε σέ μεγαλο βαθμο απο τήν ἀνάπτυξη τῶν δυτικῶν χωρῶν, διότι, ὅπως τονίζει ὁ Kistianovski, ἡ ρωσσική διανόηση ἀποτελεῖτο ἀπό ἀνθρώπους, «οἱ ὁποῖοι ἦταν κοινωνικά καί ἀτομικά ἀπείθαρχοι» καί ἑπομένως «ὄχι μόνο δέ σεβασθηκαν ποτε τό νόμο, ἀλλά οὔτε τοῦ ἀναγνώρισαν καποια αξια»[24].

---

[1] Έν τουτοις, οφειλουμε να υπογραμμισουμε ότι θα ήταν λαθος να περιορισουμε τις δυο αυτες κατευθυνσεις μονο στις βασικες τους εννοιες, διοτι ή καθε μια περιελαμβανε αρκετες «διακλαδωσεις», οι οποιες τους προσεδιδαν ενα ιδιαιτερα ευρυ και ποικιλο ιδεολογικο υποβαθρο. Απο την αλλη πλευρα η I. F. Hudshina, στη μελετη της «Tsar, Bog Rossija», ἐκδοση τῆς Ρωσσικης Ακαδημιας Ἐπιστημων, Μοσχα 1995, δεν δεχεται κάν ότι ή ρωσσικη ίστορια μπορει νά ένταχθη στα αυστηρα σχηματα σλαβοφιλων-δυτικοφιλων και σημειωνει, ειναι άληθεια, με αρκετη συναισθηματικη φορτιση: «Η Ρωσσικη ιστορια δεν δεχεται μονοσημαντες εκτιμησεις. Η Ρωσσία είναι ίδιορρυθμη και σοφη, ή Ρωσσια είναι πρωτοτυπη και πανανθρωπινη, η Ρωσσια για καποιο λογο τιμωρειται άπο το Θεο. Για ποιο; Το μυστηριο της ρωσσικης όδου τυραννάει το νου και τις ψυχες εδω και διακοσια ολοκληρα χρονια – άποτελει το βασικο θεμα των συλλογισμων πολλων γενεων και ή καθε μια δινει τη δικη της άπαντηση. Μπορουμε να συνδεσουμε όλες τις αποτυχιες μας μέ την παραφορη θεληση τοῦ Πετρου του Α΄, μπορουμε να κατηγορησουμε για τις άτυχιες μας την ιδιοτελη Δυση η, αντιθετως, στην ὀρθοδοξη ίδιομορφια της ρωσσικης ψυχης να δουμε το «μπολιασμα» τοῦ πολιτισμου... όμως είναι αδυνατο να περιορισουμε τη ρωσσική πραγματικοτητα στα αὐστηρα πλαισια των δυτικοφιλων καί των σλαβοφιλων».

[2] Ό Ν. Μπερντιάεφ (βλέπε παραπομπη 5΄ σελ. 72-73) γραφει ὅτι «ὁ Λεόντιεφ ἦταν ἕνα ἀσυνηθιστα ἀνοικτό μυαλο, ἕνας ἀπο τούς πιό ἐλευθερους Ρωσσους στοχαστές, ὁ οποιος δέν δεσμευοταν ἀπό κανενα και ἦταν ἀπολυτως ἀνεξάρτητος. Διεθετε τόση πνευματικη ἐλευθερια που δυσκολα συνανταμε στη ρωσσικη διανοηση. Αὐτος ὁ «ἀντιδραστικος» ἦταν χίλιες φορες πιο ἐλευθερος ἀπο ὅλους τους Ρωσσους «προοδευτικους» και «ἐπαναστατες». Την ἐλευθερια του στοχασμου του μπορουμε να τη συγκρινουμε μονο με αὐτη του Νιτσε».

[3] Οἱ παραπομπες στο πρωτοτυπο κειμενο είναι μεταφραση του γραφοντος και περιλαμβανονται στην ἐκδοση: Konstantin Leontjev, Izbrannoje, "Rarog", "Moskovskij Rabotchij", Moskva, 1993.

[4] Stephen Lukashevich, Konstantin Leontev, A study in Russian "Heroic Vitalism", Pageant Press, New York, 1967, σελ. 82, μεταφραση ἀπο το ἀγγλικο πρωτοτυπο, όπως και ολες οι μεταφρασεις των αγγλικων πρωτοτυπων, Β.Π.

[5] N.A. Berdiaev, Konstantin Leontjev, otcherk iz istorii russkoj religioznoj mysli, στη συλλογη: K.N. Leontjev: PRO ET CONTRA, Litchnostj i tvortchestvo Konstantina Leontjeva v otsenke russkih myslitelej i issledovatelej 1891-1917, Antologija, Kniga pervaja, Izdateljstvo Rucckogo Christianskogo gumanitarnogo instituta, Sankt-Peterburg, 1995, σελ. 47-48, μεταφραση από το Ρωσσικο πρωτοτυπο Β.Π.

[6] Konstantin Nikolajevitch Leontjev, Izbrannoje, σελ. 68-69.

[7] Ibid, σελ. 73.

[8] Ibid.

[9] Ibid.

[10] Ibid, σελ. 74.

[11] Ibid, σελ. 75.

[12] Ibid, σελ. 95.

[13] Ibid, σελ. 35.

[14] Ibid, σελ. 99.

[15] Berdiaev, Op. cit., σελ. 77.

[16] J. P. Ivask, Konstantin Leontiev, PRO ET CONTRA, σελ. 465-466.

[17] K. N. Leontjev, O vsemirnoj ljubvi, retch F. M. Dostojevskogo na pushkinskom prazdnike, στη συλλογη: O velikom Inkvizitore, Dostojevskij i posledujuschie, Molodaja Gvardija, Moskva, 1991, σελ. 55.

[18] Konstantin Nikolayevich Leontjev, Izbrannoje, σελ. 19.

[19] Ibid, σελ. 21.

[20] Ἰδου πως «δικαιολογει» το σχισμα των Ρασκολνικων (παλαιοπιστων): «Ἀκομα και το μεγαλορωσσικο μας σχισμα φερει μεσα του τη σφραγιδα του βαθυτατου βυζαντινισμου. Ἐξ αιτιας της δηθεν φθορας αὐτης της βυζαντινης ὀρθοδοξιας ἐξεγερθηκε ενα μερος του λαου ἐναντιον της Ἐκκλησιας και της κυβερνησεως, ἐξ αιτιας των καινοτομιων, της προοδου. οἱ σχισματικοι μας θεωρουν οτι είναι πιο βυζαντινοι απο ότι τα μελη της ἐπισημου Ἐκκλησιας», σελ. 34-35.

[21] Stephen Lukashevich, Konstantin Leontev, A study in Russian "Heroic Vitalism", σελ. 149.

[22] I. Fudel, Kutlirnyj ideal K. N. Leontjeva, στο PRO ET CONTRA, σελ. 171.

[23] Π.χ.: ο Bogdan Kistianovski στην ἐργασια του «In the defence of Law», ἡ οποια δημοσιευθηκε στη συλλογη: Landmarks. A collection of Essays on the Russian Intelligentsia, edited by B. Shragin and A. Todd, New York, 1977.

[24] Ibid, σελ. 113.

Συνεχίζεται...

Προσκυνητές στην Αϊόνα του 2012 μ.Χ.

του Νίκου Κοσμίδη

Τόποι ιεροί, τόποι αγιασμένοι. Για τον Ορθόδοξο Χριστιανό τέτοιοι τόποι σηματοδοτούν στιγμές προσκυνήματος, λατρείας, πνευματικής ανάπαυσης και μυστικής αναζήτησης. Η ελληνική γη, ευλογημένη από κατάσπαρτα μαρτύρια, μοναστήρια, ασκηταριά και ξωκλήσια, καλεί διαρκώς τον Χριστιανό σ' ένα αδιάλειπτο προσκύνημα. Κάθε ιερός τόπος γίνεται αφορμή συνάντησης γης και ουρανού. Μια μικρή έξοδος από τον κόσμο και πρόγευση της ουράνιας πατρίδας.

Πρώτοι προσκυνητές, εκείνοι οι άνδρες και οι γυναίκες, που, οδηγημένοι από το Πνεύμα, αναζήτησαν τόπους άσκησης, προσευχής, πάλης των παθών και θείας συνάντησης. Στα βήματα της δικής τους «εξορίας» ψάχνουμε και μείς, διψασμένες ψυχές, τη δική μας συνάντηση με τον Θεό, μακριά από τη φασαρία των καιρών.

Τη συνάντηση αυτή αναζήτησε μια ομάδα κάπου 40 προσκυνητών, που ταξίδεψαν απ' όλα τα μήκη και πλάτη της γης για να βρεθούν σ' έναν τέτοιο ιερό τόπο. Έναν τόπο αγιασμένο, που η πορεία της ιστορίας μέσα στους αιώνες, θέλησε να ξεχαστεί -μόνο πρόσκαιρα- στη συνείδηση της μαχόμενης Εκκλησίας. Για τους Ορθοδόξους αυτούς από την Αριζόνα και τη Σιβηρία, τη Νέα Ζηλανδία και την Ολλανδία, το Τέξας και την Ελβετία, την Ιρλανδία και την Ελλάδα, το προσκύνημά τους στη νήσο της Αϊόνα, στις δυτικές ακτές της Σκωτίας, σηματοδοτούσε όχι μόνο την αναζήτηση πνευματικής ανανέωσης, αλλά και μετοχή στην παράδοση της αρχαίας αδιαίρετης Εκκλησίας.

Το δαρμένο από τους ανέμους του Ατλαντικού και μουσκεμένο από τις συχνές και έντονες βροχοπτώσεις του Βορρά αυτό νησί, επέλεξαν το 563 μ.Χ. ο Ιρλανδός Άγιος Κολούμπα (521-597) και η ομάδα που τον ακολουθούσε, για τη δική τους συνάντηση με το Θεό. Η σπουδαιότητα της μοναστικής κοινότητας που ίδρυσαν ξεπέρασε τα σύνορα και αυτών των Βρετανικών Νήσων. Το Αβαείο της Αϊόνα κατέστη σπουδαίο ιεραποστολικό και μοναστικό κέντρο, πραγματικό φυτώριο αγιασμού.

Για τους συγχρόνους Ορθόδοξους προσκυνητές, οι βίοι του Κολούμπα και όλων όσων αγίασαν στην Αϊόνα, θυμίζουν έντονα ιστορίες από τα δικά μας Συναξάρια και μαρτυρίες σχετιζόμενες με τους οσίους γέροντες των ημερών μας. Η ίδια ευωδία, το ίδιο φως, η ίδια αστείρευτη πηγή χάρης.

Την αδιάσπαστη αυτή αλυσίδα των αγίων της Εκκλησίας διαμέσου των αιώνων βιώσαμε στα λόγια του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Διοκλείας Κάλλιστου (Ware), ο οποίος ανέπτυξε το θέμα «Η διακονία της πνευματικής καθοδήγησης». Μέσα και από την εξιστόρηση προσωπικών βιωμάτων του, ο συγγραφέας των έργων «Η Ορθόδοξη Εκκλησία» και «Ο Ορθόδοξος Δρόμος», παρουσίασε τα πνευματικά χαρίσματα σύγχρονων χαριτωμένων μορφών, όπως αυτών του Αγίου Ιωάννη Μαξίμοβιτς (1896-1966), Επισκόπου Σαγκάης και Σαν Φρανσίσκο και του οσίου γέροντα Αμφιλοχίου της Πάτμου (1888-1970). Τη σκυτάλη έλαβε ο Bruce Clark, γραμματέας των «Φίλων της Ορθοδοξίας στην Αϊόνα» -υπεύθυνος της διοργάνωσης του προσκυνήματος-, ο οποίος, παρουσιάζοντας το θέμα «Ο άγιος Κολούμπα και το χάρισμα της διάκρισης», μετέφερε

ιστορίες από τον βίο του αγίου, που συνέγραψε ο ένατος ηγούμενος της Αϊόνα, Άγιος Άντομναν (627-704).

Οι δυο ομιλίες κατέδειξαν πώς οι άγιοι, ανεξάρτητα από τις πολιτισμικές τους ιδιαιτερότητες και τις χρονικές περιόδους δράσης τους, βιώνοντας το βάθος του μυστηρίου της πίστης, μετείχαν των ίδιων χαρισμάτων και εμπειριών, ενδύθηκαν την ίδια φιλευσπλαχνία για τον άνθρωπο, την ίδια αγάπη για την Κτίση. Ο ορθολογισμός της λογοκρατούμενης εποχής μας και οι μύριες όσες «αλήθειες» της, δεν μπορούν να σταθούν μπροστά σ' αυτό που μαρτυρούν οι θαλασσοδαρμένοι βράχοι και οι ακρογιαλιές της Αϊόνα, τα μόνα «λείψανα» από την εποχή που ο Άγιος Κολούμπα πρωτοπάτησε στο νησί, όπως σημείωσε ένα απόγευμα ο φίλος Jim Forest. Την μοναδικότητα, δηλαδή, της πίστης στον Χριστό, που οδηγεί τον άνθρωπο σε εκούσια εξορία σε γη ξένη, εις απάντηση του Κυρίου.

Η Κελτική Εκκλησία, με την ιδιαίτερο πνευματικό πλούτο της, θα υιοθετήσει, τελικά, από τα μέσα του 7ου αιώνα την Λατινική παράδοση, μέσω των ιεραποστόλων που απέστειλε στη Βρετανία η Ρωμαϊκή Εκκλησία. Μετά την Μεταρρύθμιση και τη διάδοση του Πρεσβυτεριανισμού στη Σκωτία, η Αϊόνα και η μοναστική της ιστορία θα λησμονηθούν, εκπληρώνοντας, έτσι, μια γνωστή προφητεία του αγίου Κολούμπα: "Στην Αϊόνα της καρδιάς μου, στην Αϊόνα που αγαπώ, αντί για τη φωνή των μοναχών, θα ακούγεται το μούγκρισμα των κοπαδιών (...)».

Πράγματι, εκεί που άλλοτε ακουμπούσαν τα μαθημένα στην πολύωρη ένθερμη προσευχή γόνατα των μοναχών, σήμερα βόσκουν ελεύθερα τα όμορφα σκωτσέζικα πρόβατα, καλοταϊσμένα με το φρέσκο χορτάρι της Αϊόνα. Ξαπλωμένα εδώ και κει -σχεδόν σα σύννεφα πάνω σ' ένα πράσινο ουρανό- κοιτούν αδιάφορα τους προσκυνητές και επισκέπτες που καταφθάνουν κατά χιλιάδες και ψάχνουν από άκρη σε άκρη τα ίχνη του λαμπρού παρελθόντος.

Παρά όμως την μακραίωνη εγκατάλειψη των αρχαίων ιερών Χριστιανικών τόπων των Κελτών, για τους λιγοστούς κατοίκους του νησιού, όπως και των άλλων περιοχών όπου υπήρχαν ερείπια αντίστοιχων προσκυνημάτων, τα μνήματα των αγίων προγόνων τους στους μισογκρεμισμένους καθεδρικούς, αποτελούσαν ζωντανή μαρτυρία της καταγωγής και της κληρονομιάς τους.

Η αναγέννηση της Αϊόνα θα επέλθει το 1938, όταν ο αιδ. George MacLeod, κληρικός της Εκκλησίας της Σκωτίας, θα ιδρύσει την μεικτή νέο-μοναστική «Κοινότητα της Αϊόνα» και θα ολοκληρώσει την ανοικοδόμηση του Αβαείου. Το αυξανόμενο ενδιαφέρον γύρω από το έργο της κοινότητας και η προσπάθεια αναβίωσης του Κέλτικου Χριστιανισμού, θα φέρει στο νησί και τους πρώτους Ορθόδοξους προσκυνητές.

Γι' αυτούς, όπως και για πολλά μέλη της δικής μας ομάδας που προσήλθαν στην Ορθόδοξη Εκκλησία μετά από χρόνια πνευματικής αναζήτησης, το προσκύνημα εκεί δεν είχε καθόλου τον χαρακτήρα περιπλάνησης σ' «εξωτικές» μορφές Χριστιανισμού ή ρομαντικής νοσταλγίας για κάτι χαμένο από καιρό. Ήταν η καρδιακή αναζήτηση των δικών τους συνδέσμων με το ορθόδοξο παρελθόν των προγόνων τους, η επανασύνδεσή τους με την αδιάσπαστη αλυσίδα των Αγίων.

Για τους σημερινούς Ορθοδόξους της Σκωτίας, η τιμή των αγίων της Κελτικής Εκκλησίας και η τέλεση της Θείας Ευχαριστίας σε αγιασμένους τόπους της δικής τους γης, αποτελούν ορατό σημείο ενότητας με την παράδοση της Εκκλησίας της πρώτης Χιλιετίας. Κοντά τους, σ' ένα κοινό προσκύνημα, σε μια κοινή εκκλησιαστική εμπειρία, ανακαλύπτουμε και μεις οι Έλληνες την καθολικότητα της Ορθοδοξίας και το νέφος των αγίων, που ανά τους αιώνες ευαρέστησαν το Θεό. Και, ίσως, μέσα απ' αυτή την τιμή να εκπληρωθεί και το δεύτερο και ελπιδοφόρο κομμάτι της προφητείας του Αγίου Κολούμπα: «(...) Μα πριν φθάσει το τέλος του κόσμου, η Αϊόνα θα ξαναγίνει όπως ήταν.»

ΕΠΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΙΟΥΛΙΟΣ

1. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίων Πέτρου και Παύλου, Bristol, και στη συνέχεια προήδρευσε Συνεδρίας των Κηδεμόνων και του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της ομωνύμου Κοινότητος, όπου παρεκάθησε και σε Γεύμα.
2. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ο Μητροπολίτης Μπουένος Άιρες Ταράσιος. Στη συνέχεια, τέλεσε Αγιασμό στην Οικία του Γεωργίου Λεμού και ακολούθως μετέβη στην πόλη Cambridge όπου επισκέφθηκε την Έκθεση "Κεραμική Τέχνη, Χειροτεχνία και Διηγήσεις της Μεσαιωνικής Κύπρου" που έγινε στο Μουσείο Fitzwilliam προς τιμήν του αειμνήστου Κωνσταντίνου Λεβέντη, παρεκάθησε δε και σε Δείπνο που παρέθεσαν οι διοργανωτές της Έκθεσης.
3. Το πρωί, παρεκάθησε σε πρόγευμα εργασίας με τον Αρχηγό της Scotland Yard, Bernard Hogan-Howe, και ανώτερα Στελέχη του προσωπικού του στο οίκημα της Scotland Yard. Αργότερα, επισκέφθηκε στην οικία της την Βασιλική Πάνου και στη συνέχεια μετέβη σιδηροδρομικώς στη Γλασκώβη.
4. Το πρωί, παρέστη σε Ευχαριστήρια Τελετή στον Καθεδρικό Ναό της Γλασκώβης προς τιμήν της Βασίλισσας Ελισάβετ με την ευκαιρία των 60 χρόνων από της αναρρήσεώς της στον Βρετανικό Θρόνο. Επέστρεψε δε σιδηροδρομικώς στο Λονδίνο το απόγευμα.
5. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ο ΑγγλικανόςΕπίσκοπος της Nike (Enugu Πολιτείας της Νιγηρίας) καθηγητής Evans Jonathan Ibeagha, συνοδευόμενος από την σύζυγό του, Peace. Στη συνέχεια, τον επισκέφθηκαν, διαδοχικά, ο Χρήστος Γεωργίου, συνοδευόμενος υπό της θυγατρός του Diana και του μνηστήρος της, Χριστοφόρου Α. Λοΐζου, και ο Ralph Crapnell. Το βράδυ, παρέστη σε δεξίωση στο οίκημα της Κυπριακής Υπάτης Αρμοστείας, με την ευκαιρία της αναλήψεως της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Δημοκρατία της Κύπρου.
6. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Samuel Garnett, και οι Σωτήρα Χριστοδούλου και Μαρία Κούρπα. Το βράδυ, παρέστη στις εξετάσεις της Σχολής Βυζαντινής Μουσικής και Ψαλτικής, που έγιναν στους χώρους της Κοινότητος Αποστόλου Βαρνάβα, Wood Green Βορείου Λονδίνου.
7. Το απόγευμα, τέλεσε Επιμνημόσυνη Δέηση για την Αλεξάνδρα Σακαλή στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και αργότερα επισκέφθηκε την οικία της θυγατρός της, Μαρίνας. Το βράδυ, παρέστη σε δεξίωση που δόθηκε προς τιμήν της Υπουργού Εσωτερικών της Κύπρου, Ελένης Μαύρου, από την Εθνική Κυπριακή Ομοσπονδία, στο οίκημα της Κυπριακής Αδελφότητος Λονδίνου. Στην συνέχεια, παρεκάθησε σε Δείπνο με την ευκαιρία του τέλους της σχολικής χρονιάς της Σχολής Βυζαντινής Μουσικής και Ψαλτικής, στους χώρους της Κοινότητος Αποστόλου Βαρνάβα, Wood Green Βορείου Λονδίνου.
8. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Μεταμορφώσεως του Κυρίου, Coventry, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Στον ίδιο Ναό, το απόγευμα, ευλόγησε τους γάμους του Χριστόδουλου Ιάσωνα Νεάρχου και της Marie-Louise Pateman.
9. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Ηλιάνα Γιαννούση, και οι Δήμαρχοι Μόρφου και Κυθρέας (συνοδευόμενοι από μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου Αμμοχώστου). Στην συνέχεια, ανεχώρησε για την πόλη Plymouth.
10. Παρέμεινε όλη την ημέρα στο Plymouth.
11. Επέστρεψε στο Λονδίνο το απόγευμα.
13. Το μεσημέρι, τέλεσε την Νεκρώσιμο Ακολουθία για την Χριστίνα Σάββα στον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή, Turnpike Lane Βορείου Λονδίνου. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν ο Αντώνης Beqiri και η Βασιλική Πάνου. Το βράδυ, προήδρευσε συνεδρίας του "Κοινού Ταμείου".
14. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ο Ηλίας Μογλενίδης συνοδευόμενος από φίλους του. Το απόγευμα, ευλόγησε τους γάμους του Michael Conyers και της Χριστίνας Σιάτη στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.
15. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Παναγίας Χρυσελεούσης και Αγίας Μαρίνας, Stoke-on-Trent, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.
16. Το πρωί, τον επισκέφθηκε ο Πρεσβύτερος Βασίλειος Ντάβος, συνοδευόμενος από την Πρεσβυτέρα του, Δήμητρα, και το κοριτσάκι τους, Ευσταθία. Το μεσημέρι, παρέθεσε Γεύμα στην Αρχιεπισκοπή προς τιμή του Δημάρχου του Barnet, Richard Cornelius, στο οποίο παρεκάθησαν Μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, ο Βουλευτής της περιοχής Hendon, Matthew Offord, και άλλοι προσκεκλημένοι. Αργότερα, μετέβη στην πόλη Cambridge για να επιθεωρήσει οίκημα που ανήκει στην United Reformed Church, το οποίο μελετάται να αγορασθεί από την τοπική Ελληνική Ορθόδοξο Κοινότητα Αγίων Αθανασίου και Κλήμεντος. Αργότερα, παρεκάθησε σε Δείπνο στην οικία του εκεί Δημοτικού Συμβούλου Γεωργίου Πίππα, και στη συνέχεια επισκέφθηκε την Georgette Habib στην οικία της.
17. Διήλθε την ημέρα στην πόλη Plymouth.
18. Το απόγευμα μετέβη αεροπορικώς στην Κύπρο.
19. Το πρωί, επισκέφθηκε την αδελφή του, Ελένη Χατζηκυριάκου, στον οίκο ευγηρίας Αγίας Φιλοθέης του Ιδρύματος "Άγιος Νεκτάριος" του Κωνσταντίνου Λευκωσιάτη. Το μεσημέρι, παρεκάθησε σε Γεύμα μετά του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Β'. Το βράδυ, τέλεσε Εσπερινό στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου, στο χωριό Λατσιά. Στη συνέχεια, παρέστη σε Δεξίωση που οργάνωσαν οι πρόσφυγες ομοχώριοί του και στην Έκθεση φωτογραφιών για το τουρκοκρατούμενο χωριό τους Μαραθόβουνο.
20. Το πρωί, παρακολούθησε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Φανερωμένης στη Λευκωσία, προεξάρχοντος του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου Β' και τη παρουσία του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, Δημήτρη Χριστόφια. Αναπέμφθησαν δε δεήσεις υπέρ της επανόδου της Κύπρου εις την ενότητα αυτής και υπέρ των αγνοουμένων και των προσφύγων. Το βράδυ, παρεκάθησε σε Δείπνο στην οικία του Κρίνου και της Έλλης Μακρίδη, στο οποίο παρεκάθησαν και άλλοι προσκεκλημένοι, μεταξύ των οποίων ο Βασίλης Ηλία και το ζεύγος Αντώνη και Σαββούλας Φιλιππίδη μετά των οικογενειών τους.
21. Το πρωί, επισκέφθηκε την Ιερά Μονή Σταυροβουνίου, όπου εγένετο δεκτός από τον Ηγούμενο Συμεών και τους Αδελφούς της Μονής, συναντήθηκε δε και με τον Κοινοτάρχη του χωριού Τρούλλοι και άλλους εκεί επισκέπτες. Ακολούθως μετέβη στο χωριό Τσιακκιλερό όπου επισκέφθηκε την Λουκία Συμεού και μέλη της οικογένειάς της. Επιστρέψας στο ξενοδοχείο στην Λευκωσία, τον επισκέφθηκε ο Θεόδωρος Στυλιανού. Ανεχώρησε αεροπορικώς για το Λονδίνο από το αεροδρόμιο της Λάρνακας, όπου τον αποχαιρέτησε ο Πρωτοσύγκελλος της Αρχιεπισκοπής Κύπρου, Αρχιμανδρίτης Ιερώνυμος Πυλιώτης.
22. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίων Παντελεήμονος και Παρασκευής, Harrow Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η τοπική Κοινότητα. Το βράδυ, τον επισκέφθηκε ο Πανίκος Ηροδότου.
23. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο Ευάγγελος Ασημάκος μετά της οικογενείας του.
24. Στη διάρκεια της ημέρας, επισκέφθηκε την Κατασκήνωση Νεολαίας της Αρχιεπισκοπής στο Church Preen, Shropshire. Επιστρέψας στο Λονδίνο, τον επισκέφθηκε ο Διάκονος Πέτρος Γεωργίου.
25. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν ο Ανδρέας και η Χρυστάλλα Αυγουστή. Το μεσημέρι, παρέθεσε Γεύμα στον Ian Brown και την Rioh Edwards-Brown. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο π. Abib της Μονής Baramous Αιγύπτου, συνοδευόμενος από τον π. Mina Barsoum της Κοπτικής Εκκλησίας, στο Golders Green Λονδίνου. Το βράδυ, προήδρευσε συνεδρίας της Επιτροπής για την ίδρυση Σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης στο Βόρειο Λονδίνο.
26. Το μεσημέρι, επισκέφθηκε το Ολυμπιακό Χωριό για την τελετή της επίσημης υποδοχής της Ελληνικής Ολυμπιακής Ομάδας και την ανύψωση της Ελληνικής Σημαίας. Το βράδυ, παρέστη σε Δεξίωση στην οικία του Έλληνα Πρέσβυ Αριστείδη Σάνδη για την υποδοχή των Ελλήνων Ολυμπιακών Αθλητών.
27. Το πρωί, επισκέφθηκε την οδοντίατρο Maarit Σπυριδώνη. Επιστρέψας στην Αρχιεπισκοπή, τον επισκέφθηκε ο Παναγιώτης Μπαράκης, πρώην Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Παρεκκλησίου της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και σήμερα Υφυπουργός Ανάπτυξης της Ελληνικής Κυβέρνησης, συνοδευόμενος από τον Έλληνα Πρέσβυ, Αριστείδη Σάνδη. Το μεσημέρι, παρεκάθησε σε Γεύμα στην Αρχιεπισκοπή με τον Νικόλαο Μαζαράκη. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο Εμμανουήλ Δασκαλάκης μετά της συζύγου του Ελεονόρας Σεμελίδου.
28. Το απόγευμα, ευλόγησε τους γάμους του Σταύρου Σταύρου και της Λέλλας Νεοκλέους στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου. Το βράδυ, παρεκάθησε σε Royal Gala Dinner με θέμα "Faith in Sport" που οργάνωσε, στο Stationers' Hall στο City του Λονδίνου, η Sacred Military Constantinian Order.
29. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων, Leyland, οπότε και χειροτόνησε τον Διάκονο Διονύσιο James Higgs σε Πρεσβύτερο. Επίσης, απένειμε τα εκκλησιαστικά οφφίκια του Πρωτοπρεσβυτέρου στον Πρεσβύτερο Χριστόδουλο Fyles

και του Αναγνώστου στον Gregory Baker. Στη συνέχεια, παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Επιστρέψας στο Λονδίνο, επισκέφθηκε την Έκθεση "Ο Αθλητισμός στην Κύπρο – Μια ιστορία Αιώνων", που έγινε στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου.

30. Το πρωί, τέλεσε Αγιασμό στα Γραφεία της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, παρέστη δε στη συνέχεια και στην ανάλογη δεξίωση. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε η Adrianne Roy, συνοδευόμενη από τον Βαρνάβα Κυριάκου. Το βράδυ, παρέστη στη Δεξίωση, στο ξενοδοχείο Berkley, με την ευκαιρία της 13ης επετείου από της αναρρήσεως στο Θρόνο του Μαρόκου, του Βασιλιά Mohammed ΣΤ΄.

31. Το μεσημέρι, παρέθεσε Γεύμα, στην Αρχιεπισκοπή, στον π. Δρα David Cornick, Γενικό Γραμματέα των Churches Together Αγγλίας. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Πρωτοπρεσβύτερος Ιωσήφ Παλιούρας και ο Ανδρέας Παπαευριπίδης. Το βράδυ τον επισκέφθηκαν μέλη του Συνδέσμου Ασσιωτών Αγγλίας.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1. Νωρίς το απόγευμα, τέλεσε τον Αγιασμό των Υδάτων στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και το βράδυ, την Μικρή Παράκλησn. Αργότερα, παρέστη σε εορταστική εκδήλωση της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής στο ειδικό τους Κέντρο στο St James's, και στη συνέχεια στην εκδήλωση για τα πενηντάχρονα του Αρχιεπισκόπου Elisey, στο Cavalry and Guard Club, Piccadilly Λονδίνου.

2. Το πρωί, τον επισκέφθηκε η Γεωργία Λαζάρου συνοδευόμενη από την αδελφή της, Στέλλα. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν η Χρυστάλλα Σεργίου, και ο Μιχάλης Κώστα-Αμίνη με την μητέρα του. Το βράδυ, τέλεσε την Μεγάλη Παράκλησn στον Ιερό Καθεδρικό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου. Στη συνέχεια, παρακολούθησε την θεατρική παράσταση "Επτά επί Θήβαις" του Αισχύλου, στο Θέατρο Τέχνης στο Camden Town του Λονδίνου.

3. Το βράδυ, τέλεσε την Μικρή Παράκλησn αρχικά στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και στη συνέχεια, στον Ιερό Καθεδρικό Ναό του Αποστόλου Ανδρέα, Kentish Town Λονδίνου. Στη συνέχεια, παρακολούθησε την θεατρική παράσταση "Φόνισσαι" του Ευριπίδη, στο Θέτρο Τέχνης Λονδίνου.

4. Το μεσημέρι, παρέθεσε Γεύμα στη Μαρίνα Σηφάκη και τον μνηστήρα της, Εμμανουήλ Βογιατζή.

5. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Σωτήρος, Woolwich Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Το βράδυ, παρέστη στη Συνέντευξη Τύπου της Ελληνικής Κωπηλατικής Ομάδας, στο Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου, όπου και τέλεσε Αγιασμό.

6. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.Το βράδυ, τέλεσε την Μικρή Παράκλησn στον Ιερό Ναό της Αγίας Τριάδος, Brighton, προήδρευσε δε στη συνέχεια συνεδρίας των Κηδεμόνων και της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και ακολούθως παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.

7. Το πρωί, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αναστάσιος Πίσσας μετά της συζύγου του, Αφροδίτης Παύλου, και η Jane Allison.

8. Το πρωί, τέλεσε την Μικρή Παράκλησn στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπή, και στη συνέχεια τον επισκέφθηκε ο Ehsan Ibrahimi.

9. Το βράδυ, τέλεσε την Μεγάλη Παράκλησn αρχικά στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και στη συνέχεια, στον Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, Croydon, όπου και παρεκάθησε σε Δείπνο που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.

10. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε η Μαρκέλα Φωτιάδου με τα τρία παιδιά της. Το βράδυ, τέλεσε την Μικρή Παράκλησn στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής, και αργότερα τον επισκέφθηκε η Μαρία Παπαλουκά μετά του συζύγου της.

11. Το πρωί, τέλεσε την Νεκρώσιμο Ακολουθία για την Μαρίτσα Χρήστου στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου. Αργότερα, τον επισκέφθηκε ο Εμπορικός Σύμβουλος της Κυπριακής Υπάτης Αρμοστείας Λονδίνου, Γιώργος Αργύρης.

12. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Γενεσίου της Θεοτόκου, Camberwell, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Το βράδυ, τέλεσε την Μεγάλη Παράκλησn αρχικά στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και στη συνέχεια, στον Ιερό Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.

13. Το πρωί, τέλεσε την Νεκρώσιμο Ακολουθία για τον Μιχαήλ Ανδρέου Μαντούκο στον Ιερό Ναό Αγίων Παντελεήμονος και Παρασκευής, Harrow Λονδίνου. Το βράδυ, τέλεσε την Μικρή Παράκλησn στον Ιερό Ναό Αγίων Αθανασίου και Κλήμεντος, Cambridge, και στη συνέχεια προήδρευσε κοινής συνεδρίας των Κηδεμόνων και της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της ομώνυμης Κοινότητος, παρεκάθησε δε ακολούθως σε Δείπνο που παρέθεσε η Κοινότητα.

14. Το απόγευμα, τέλεσε Μέγαν Εσπερινό στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Δείπνο.

15. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green Βορείου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε εορταστικό Γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα. Το βράδυ, τον επισκέφθηκε ο Δρ. Αλέξανδρος Α. Κομνηνός μετά της μνηστής του, Δρος Γεωργίας Ζουμπουλίδου.

16. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο Πρεσβύτερος Σάββας-Δαυίδ Βασιλειάδης.

17. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο Πρεσβύτερος Παύλος Γρηγορίου.

18. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε η Νίκη Αρτέμη συνοδευόμενη από τον σύζυγό της, John Whitehead.

19. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου και Αποστόλου Ανδρέα, Birmingham, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα, που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα.

20. Τον επισκέφθηκαν, διαδοχικά, ο Αρχιμανδρίτης Αθηναγόρας Αθανασίου, η Kate Magliocco και Βασούλα Baron (Διευθύντρια και Υποδιευθύντρια, αντίστοιχα, του Ορθοδόξου Ομολογιακού Σχολείου "Άγιος Κυπριανός"), και το ζεύγος Λαυρέντη και Ευγενίας Σπανού. Στο μεταξύ, επισκέφθηκε στο ξενοδοχείο τους, St. David's στο Paddington, τον Γεώργιο και τη Σούλα Νεοκλέους, και το βράδυ, τον Ανδρέα Εκκέση.

21. Το μεσημέρι, τον επισκέφθηκε η ζωγράφος Jane Allison, με την οποία και παρεκάθησε σε Γεύμα.

22. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αντώνιος Beqiri, και ο Andrew Roche.

23. Το βράδυ, παρέθσε αποχαιρετιστήριο Δείπνο για τον Πρέσβυ της Ελλάδος, Αριστείδη Σάνδη και τη σύζυγό του, στον Αρχιεπισκοπικό Οίκο, κατά τη διάρκεια του οποίου απένειμε σ' αυτόν τον Σταυρό της 75ετίας της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρετανίας.

24. Ενωρίς το πρωί, ανεχώρησε για την Θεσσαλονίκη από το αεροδρόμιο Gatwick. Στη συνέχεια, μετέβη στη Δράμα. Στο ξενοδοχείο "Κούρος", όπου έμενε, τον επισκέφθηκε ο Μητροπολίτης Δράμας, Παύλος. Το βράδυ, παρεκάθησε σε Δείπνο στην οικία του Βασίλη Ζουμπουλίδη.

25. Το πρωί, επισκέφθηκε τον Δήμαρχο Δράμας και στη συνέχεια την Ιερά Μονή Αναλήψεως, στη Σίψα (Ανάλυση), όπου τον υποδέχθησαν η Ηγουμένη Πορφυρία μετά των λοιπών μοναζουσών Αδελφών της Μονής. Αργότερα, παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε ο Μητροπολίτης Δράμας, Παύλος, στην Ιερά Μητρόπολη. Το απόγευμα, ευλόγησε τους γάμους των Αλεξάνδρου Α. Κομνηνού και της Γεωργίας Ζουμπουλίδη στον Ιερό Καθεδρικό Ναό των Εισοδίων της Θεοτόκου, Δράμας, παρέστη δε στη συνέχεια στη γαμήλια δεξίωση στο κτήμα "Άσπιλον".

26. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον μοναστηριακό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου "Εικοσιφοινίσσης", όπου τον υποδέχθησαν η Ηγουμένη Αλεξία μετά των λοιπών μοναζουσών Αδελφών της Μονής, παρεκάθησε δε σε Γεύμα στη Μονή.

27. Ανεχώρησε από τη Δράμα το πρωί για την Θεσσαλονίκη, αφίχθηκε δε στο αεροδρόμιο Gatwick νωρίς το απόγευμα. Στη συνέχεια, τέλεσε την Νεκρώσιμο Ακολουθία για τον Ευγένιο Στυλιανίδη στον Ιερό Καθεδρικό Ναό Γενεσίου της Θεοτόκου, Camberwell Λονδίνου.

28. Το πρωί, τον επισκέφθησαν ο Αρχιμανδρίτης του Οικουμενικού Θρόνου Γεώργιος Καρβούνης, συνοδευόμενος από τον Σταύρο Μιχαήλ και τον Ιωάννη Δουμένη. Το μεσημέρι, παρέθεσε Γεύμα, στην Αρχιεπισκοπή, στον Richard Penwell και την σύζυγό του. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκε ο φωτογράφος Δώρος Παρτασίδης. Το βράδυ, παρέστη σε Δεξίωση που οργανώθηκε από τον αποχωρούντα Πρέσβυ της Ελλάδος, Αριστείδη Σάνδη, με την ευκαιρία τόσο της έναρξης των Παραολυμπιακών Αγώνων, αλλά και της αποχώρησης από την εδώ υπηρεσία του, του Έλληνα Πρέσβυ.

29. Το πρωί, τέλεσε την Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή, Turnpike Lane Βορείου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε Γεύμα που παρέθεσε η ομώνυμη Κοινότητα. Στη συνέχεια, τέλεσε στον ίδιο Ναό την Νεκρώσιμο Ακολουθία για τον Γλαύκο Βιολάρη.

30. Το πρωί, τέλεσε την Νεκρώσιμο Ακολουθία για τον Ηλία Νικόλα στον Ιερό Ναό Αγίας Αικατερίνης, Barnet Λονδίνου. Το απόγευμα, τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Διάκονος Joseph Forbes μετά της συζύγου του Λουκίας, και ο Πρεσβύτερος Παύλος Γρηγορίου.

31. Ενωρίς το απόγευμα, μετέβη σιδηροδρομικώς στο Εδιμβούργο Σκωτίας, όπου στη συνέχεια τέλεσε Εσπερινό στο Παρεκκλήσιο του Αγίου Ανδρέα, παρεκάθησε δε ακολούθως σε Δείπνο και προήδρευσε έκτακτης συνεδρίας της τοπικής Ορθοδόξου Κοινότητος.

THE ECUMENICAL PATRIARCHATE

COMMUNIQUÉ

The Ecumenical Patriarchate expresses profound concern about the resurgence of violence currently spreading throughout the world. From America to Africa and throughout Europe and Asia, continents are confronted with the phenomenon of intolerance that not only undermines world stability and peace, but also constitutes a denial of human dignity. Racial murders, genocide, ethnic cleansing, anti-semitism, destruction of places of worship etc, constitute barbaric acts that must be denounced publicly, particularly when they are masked with the veil of religion in an effort to justify them.

The Ecumenical Patriarchate is particularly concerned about the situations in the Middle East, as well as in Nigeria and Sudan. Clashes between Christians and Muslims in these parts of the world must be overcome by promoting love for one's neighbor as the peaceful expression of the bond uniting every human being. Furthermore, the Ecumenical Patriarchate is deeply concerned about the future of the people of Syria, as well as for the future of Christianity in that country. Therefore, we are calling on all parties involved in this conflict to lay down their weapons, especially given the urgency of the humanitarian situation.

The solution to such conflicts requires dialogue above all else. Dialogue constitutes more than merely a better understanding or toleration of our differences, indeed, dialogue is the essence of reconciliation and transformation. Therefore, religious leaders should be working together, through dialogue, to affirm God's peace in the world. We, as religious leaders, have a moral obligation to resist war and promote peace as a vital and fundamental necessity for all humanity. Religion cannot and should never be a basis for war and conflict, nor should it be used as an instrument of fundamentalism and fanaticism for purely political motives and ends. With great resolve, we have repeatedly emphasized that any crime in the name of religion is a crime against religion. In this respect, dialogue is the only hope for attaining peace.

Finally, His All-Holiness Ecumenical Patriarch Bartholomew and the Ecumenical Patriarchate express their solidarity with and compassion to all communities affected by violence, addressing a fervent appeal to all autocephalous Orthodox Churches, all Christian Churches and religious communities, as well as to international organizations and states, as well as every person of good will, to contribute to the triumph of peace over war and hatred.

At the Ecumenical Patriarchate,
August 14, 2012

The Chief Secretariat of the Holy and Sacred Synod

ADDRESS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN ON THE OCCASION OF THE OPENING CEREMONY OF THE EXHIBITION "CERAMIC ART, CRAFT AND TALES FROM MEDIAEVAL CYPRUS" HELD AT THE FITZWILLIAM MUSEUM IN CAMBRIDGE

(Monday, 2nd July 2012)

It is a great pleasure to be here this evening at the opening ceremony of this fascinating exhibition which reflects a less well-known part of the cultural and artistic tradition of the Island from which I come.

But, in addition to this, the exhibition is associated with the memory of my dear friend and co-worker, the late Constantinos Leventis. As we all know, he had an extraordinary affection for his native island and he used his many talents and resources to promote the interests of Cyprus – whether cultural, intellectual or religious.

As Archbishop of Thyateira, I can witness to his generosity towards the Archdiocese of which I am the spiritual head. Due to him, we have been able to publish religious material for use in our parishes and Communities, we were able to organise a very successful exhibition of Icons from Cyprus in the context of the Year 2000 Millennium celebrations (held at the Hellenic Centre in London), and we have received financial encouragement for many of our activities – to mention a few of his gestures.

His mantle has now fallen squarely on the shoulders of his brother, Anastasios Christou Leventis, who chairs the Anastasios G. Leventis Foundation, which continues their contribution towards culture, religion, education, history, the arts and other charitable activites not only in this country, but in America, Cyprus, Greece, the Ukraine and elsewhere. I welcome Dinos's wife, Edmée, who is so ably assisted by their daughter, Louiza, and their sons, Anastasios and George, and by all the Leventis family.

I am sure that Dinos Leventis would have welcomed and approved of this exhibition reflecting, as it does, many of his interests. Let us therefore enjoy it, giving thanks for his life and example and remembering him with gratitude. And let us not only remember him, but the whole family – beginning with its founder, the reverend priest and teacher, George Leventis, his sons Christos and Anastasios (who was the inspiration for the Foundation that bears his name), the late Constantinos Leventis (who was the first chairman of the Foundation), and all of you who continue their work with zeal and enthusiasm.

Finally, I should like to thank and pay tribute to the director of this historic Museum, Dr. Timothy Potts, and to Demosthenis Severis, my friend and schoolmate at the Nicosia Gymnasium, who initiated this exhibition in blessed memory of Dinos Leventis.

With these words, I am delighted to declare the exhibition open.

ADDRESS OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN ON THE OCCASION OF THE LUNCHEON GIVEN AT THYATEIRA HOUSE ON MONDAY, 16th July 2012 IN HONOUR OF THE LEADER OF BARNET COUNCIL, Cllr. RICHARD CORNELIUS

Dear Friends,

On this happy occasion of the visit to Thyateira House of the Leader of Barnet Council, Cllr. Richard Cornelius, his lady wife, members of the Council, and of Dr. Matthew Offord (Member of Parliament for Hendon, within the area of Barnet), I welcome you in the name of the prime-bishop of the worldwide Orthodox Church, His All-Holiness the Oecumenical Patriarch Vartholomaeos I, since the Archdiocese of which I am the spiritual head is under his authority and jurisdiction, and this house is an extension of it.

I say that it is a 'happy occasion' because this Archdiocese has a long history of fruitful co-operation with the London Borough of Barnet and its civil leaders. It is estimated that there are about 40,000 Greek and Greek-Cypriots living within the Borough. They are all people who, despite for the most-part being refugees from that part of the Island of Cyprus which is at present occupied by the Turkish Forces, are honest, hard-working and dedicated to improving their life and that of their families (although there are also some families who established themselves in the area at the time of the Second World War and immediately afterwards). Some of our compatriots involve themselves in local politics and Councillor Lisa Rutter, the daughter of one of our priests in your Borough, was Mayor of Barnet for the period 2011-2102.

For the most-part, they are active members of the Greek Orthodox Church, and there are two churches in the Borough – in Hendon / Golders Green and Barnet - that assist them in catering for their spiritual needs. In addition, there are a number of schools that teach the Greek Language and its Cultural Tradition – some of them under the auspices of the Church, others administratively independent of it – but all working with the sole aim of passing on to the younger generation the language, customs and traditions of the Island from which their families originate and of placing them in the context of life in this hospitable country, so that they may be useful and productive citizens of the land in which they now live and of which they are loyal and creative citizens.

The Greek Orthodox Church places great emphasis on the education of its Faithful. You will probably be aware of how Greek churches and monasteries in those areas of the Balkans under Ottoman rule became centres where the priests and monks educated young people in conditions that were neither entirely conducive to education and often at considerable risk to themselves. When the Greek State was established, it was wealthy Greeks from outside the Ottoman Empire who funded the establishment of schools and other centres of learning, places which still exist and exercise a considerable influence on the educational life of Greece. In one area, I learnt that a wealthy family in Northern Greece had established an hundred elementary schools in the region.

In our churches, we always commemorate among the departed those who have been involved in our education, rightly placing them next to our parents; and, as you know, the Greek Nation and the Church celebrate the three great hierarchs and men of learning of the Greek-speaking world – namely, Ss. Basil the Great, Gregory the Theologian and John Chrysostom – as patrons of learning and hold celebrations promoting Greek and Christian Letters. In this country, these celebrations are usually spread over ten days.

I mention all this to emphasise how important education is for all of us who are members of the Greek Orthodox Church and also to thank the local authorities – specifically, in this case, the Authorities of the London Borough of Barnet – for the help and encouragement they give us to advance our educational ideals and who assist us in solving the problems that we confront in this field.

Having said all this, I should like to mention the establishment in the Year 2000 of the first Greek Orthodox Voluntary-Aided Primary School in Thornton Heath (London Borough of Croydon), which continues to flourish and which, from 1st July 2012, has been raised to the status of a Primary Academy.

I should also like to mention our efforts to establish a Secondary School in North London; and I am delighted to announce that last week the Ministry of Education gave its approval for this enterprise, and we anticipate that it will open in 2013. It is my earnest hope that it will be established within the London Borough of Barnet, where so many Greek Orthodox people live – particularly as I know that the Local Authorities in the area of Barnet and Enfield will play a very important role in the establishment and progress of such an educational endeavour.

Accept, therefore, Councillor Cornelius, in the name of the Council of which you are Leader, the heartfelt gratitude of this Archdiocese, of myself personally, and of the Faithful committed to my pastoral care, for the help that you and your fellow-councillors give to Greek Orthodox Christians who live in the London Borough of Barnet - so that they can continue their lives in peace and harmony with their neighbours. So, I take this opportunity to once again welcome you to Thyateira House, to thank you for having accepted my invitation to entertain you to lunch and to congratulate you on your service to the public.

Thank you ! Welcome ! And may Almighty God bless and preserve you in health and strength to continue your dedicated work for the Common Good and for the realisation of the aspirations of our young people (and those not-so-young) for the future.

ENCYCLICAL BY HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS ON THE DORMITION FEAST

Dearly Beloved in the Lord,

By the grace of God, Who is worshipped and glorified in Trinity, we have been found worthy of these holy days of the Dormition Fast. The Mother Church has dedicated this period to the honour and memory of the Most-holy Mother of God and Ever-virgin Mary, whose Dormition we celebrate every year on 15th August. The beginning of August is marked by the joyful feast of the Procession of the Precious and Life-giving Cross and the Small and Great Supplicatory Canons to the Mother of God. These services, the Paraclesis, are chanted every evening in churches and monasteries for our spiritual edification, and we pray for the protection and intercessions of the Most-holy Mother of Christ our Saviour. I am therefore writing this encyclical to address the clergy and laity of this biblical eparchy of the Ecumenical Throne of Constantinople to exhort you to hold this service daily in church and at home. With devotion and profound faith, let us seek refuge in prayer and hymns, and let us sincerely ask the Mother of God for help and comfort, as the praying and worshipping Church of Christ has done since apostolic times. Like the holy author of the Paraclesis, let us cry, "By many temptations I am held fast, and seeking salvation come for refuge in flight to you. O Mother of God's own Word and Virgin, from my dread dangers and troubles now rescue me" (Small Paraclesis).

The holy Evangelist John describes how Mary asked Christ to intervene at the marriage in Cana of Galilee, and her last words to the hosts of the marriage feast were: "Whatever he tells you, do it" (John 2:5). This and so many other things do the Holy Scriptures and Church's Tradition teach us, that we may turn to Christ in prayer, tears and sighs of the heart, to receive our supplications and contrition. Christians everywhere agree that in times of trial, humanity finds comfort and rest in God alone, as the author of the Paraclesis characteristically writes: "To whom else shall I flee, O Maid most pure, and to whom shall I run for help and be saved? Where shall I go, and where shall I find a safe retreat? Whose warm protection shall I have? Who shall be a helper in my distress? In you alone I hope, Maid; in you alone I glory; and trusting in you, I have fled to you". (Great Paraclesis)

Our need to turn to God is implanted in us. We all know deep down that God is the source of our joy and hope. He is our salvation, our redemption, our liberation from the passions, from evil, and from spiritual and physical pain. Only through Him can these troubles be alleviated and expelled; only through Him can we have peace of soul and mind - when His grace, mercy, and boundless love and peace is within us. The Prophet Isaiah, eight hundred years before Christ, writes: "Comfort, comfort my people, says your God. O Priests, speak to the heart of Jerusalem, and comfort her" (Isaiah 40:1-2 LXX).

Therefore, brethren and fathers, let us solemnly sing the Paraclesis to the Mother of God with fervent faith and true humility. With devotion and fear of God, let us ask her to intercede before the throne of Christ, for "the prayer of a righteous person is powerful indeed" (James 5:16). By her aid and supplications, and those of all the saints, we can lift the cross of life's sorrows and troubles with courage and patience - whether those worldly cares are financial or domestic; be they health problems, bereavement or sin. All of these difficulties which plague all peoples and societies cannot be resolved by violence or injustice, nor by human calculations, nor by our own strength. We need the aid and intervention of divine wisdom and love. We need God's grace to enlighten our leaders and those in power. We need to turn to prayer and to God, for in Him we will find solace, encouragement, faith and foresight, and in Him will we discover within us and around us virtue, humaneness, simplicity and frugality. Without the spirit of humility, sacrifice, pardon and forgiveness, we will not be able to correct our lives and protect our families. We must discover the divine gifts with which the saints of God, such as the Virgin Mary, were endowed. Her we Orthodox Christians honour with splendid devotion during these days, celebrating her Dormition with prayer and fasting, with hymns and supplications, culminating in the celebration of the Divine Liturgy and our receiving the Precious Body and Blood of our Lord Jesus Christ with fear of God, faith and love for forgiveness of sins and eternal life.

With these sacred thoughts and my hope that you may enjoy good health during these holy and solemn days of the "Summer Pascha" of Orthodox Christians, I greet you and wish you every blessing and joy from the Lord, by the intercessions of the Most-holy Mother of God. And, crying with the hymnographer: "Lady and Mother of Him who saves, receive the supplications of the lowly who pray to you; mediate between us and the One Who was born from you; O Lady of all people, intercede for us", I remain with love in the Lord and esteem.

London, August 2012

+Archbishop Gregorios of Thyateira & Gt Britain

Gregorios, Archbishop of Thyateira & Great Britain

ORTHODOX ESCHATOLOGY

Archimandrite Vassilios Papavassiliou

Eschatology is the area of theology that deals with the 'last things', the 'eschata'. Unfortunately, the 'last things' has come to be viewed in very narrow terms: the antichrist, judgement day, heaven and hell. But as an area of theology it is much more profound than this. It is unfortunate that eschatology is often viewed purely in terms of hell and judgement, when ultimately it is positive. It is, after all, the fulfilment of God's promises and as such, it is what all Christians are to look forward to.

To understand eschatology we must begin not with the 'last things', but with the past. If eschatology is ultimately the coming of the Kingdom of God, then we must begin with the gospels, in which Christ proclaims that the Kingdom has arrived. This is illustrated in the miracles and exorcisms which Christ wrought. The kingdom of death and sickness was overthrown. And yet, Christ also speaks of a kingdom to come. He speaks also of His second coming and the last judgement. Herein lies the paradox of the Church in its eschatological dimension: the Kingdom of God has already arrived, and still it is yet to come. This is the basis of our understanding of the Church, of the Kingdom of God, of heaven and hell.

The Church is, in the words of Fr George Florovsky, "the image of eternity in time". Thus it lives both in this age and in the age to come. The "eschatological" dimension of the Church begins with Christ's Resurrection. This was the beginning of the end. The early Christians spoke of their living in "the last days", not because they simply got it wrong, but because they understood that the age to come had already broken through in this present age because Christ had already raised human nature into the heights of heaven by His Resurrection and Ascension, and promised to return in glory.

Eternal heaven and eternal hell are the consummation of our relationship with God here and now. Thus heaven and hell are not two different places. They instead signify two different ways of experiencing the "uncreated energies" of God. Or, more precisely, they are the same experience, except that they are perceived differently by man, depending on man's internal state. From the moment of His Second Coming, through eternity, all people will be seeing Christ in His uncreated light. As we read in the Gospels, "The hour is coming, and now is the time, when all that are in the graves shall hear his voice, and shall come forth; they that have done good, unto the resurrection of life; and they that have done evil, unto the resurrection of damnation. On 5:28-29). In the presence of Christ, mankind will be separated as sheep are separated from the goats, to His right and His left. In other words, they will be discerned in two separate groups: those who will be looking upon Christ as Paradise and those who will be looking upon Christ as hell.

This is what is depicted in some icons of the Second Coming. From Christ a river flows forth: it is radiant like a golden light at the upper end of it, where the saints are. At its lower end, the same river is fiery, and it is in that part of the river that the demons and the unrepentant are depicted. This is why in Luke 2:34 we read that Christ stands as the fall and the rising (resurrection) of many. Christ becomes the resurrection into eternal life, for those who accepted Him and who followed the suggested means of healing the heart; and to those who rejected Him, He becomes their demise and their hell. There exist numerous patristic testimonies: St. John of the Ladder says that the uncreated light of Christ is "an all-consuming fire and an illuminating light." St. Gregory Palamas observes: "Thus, it is said, He will baptize you by the Holy Spirit and by fire: in other words, by illumination and punishment, depending on each person's predisposition, which will bring upon him that which he deserves." Elsewhere, "The light of Christ, albeit one and accessible to all, is not partaken of uniformly, but differently."

Heaven and hell are thus different experiences of God's glory and indeed, of His love. This is beautifully expressed by St Isaac the Syrian:

"Those who are tormented in hell are tormented by the invasion of love. What is there more bitter and violent than the pains of love? Those who feel they have sinned against love bear in themselves a damnation much heavier than the most dreaded punishments. The suffering with which sinning against love afflicts the heart is more keenly felt than any other torment. It is absurd to assume that the sinners in hell are deprived of God's love. Love is offered impartially. But by its very power it acts in two ways. It torments sinners, as happens here on earth when we are tormented by the presence of a friend to whom we have been unfaithful. And it gives joy to those who have been faithful. That is what the torment of hell is in my opinion: remorse"

Consequently, Paradise and hell are not a reward or a punishment, but the way that we individually experience the sight of Christ, depending on the condition of our heart. God does not punish in essence, although, for educative purposes, the Scripture does mention punishment. We must bear in mind that in scripture Christ and the authors of the scriptures use allegories and images to convey things that are otherwise incomprehensible. Thus we have images of fire, of light, of torment. But these are not to be taken too literally. These are simply the means by which we can grasp the incredible joy or incredible pain of the realities of heaven and hell.

The notion of hell is something that many people, including some Christians, reject as incompatible with Christian belief in a loving and forgiving God. But this displays a perilous confusion of thought. Love is free, and since we are free to love God or to hate Him, the realities of this choice must also exist, and those realities we call heaven and hell. To reject hell is to reject the belief that we are free to choose whether to love God, or at best, it is to reject that hating God has any consequences: all the benefits of religion and none of the cost. Is the rejection of hell not the greatest example of wishful thinking the world has ever seen? If it is true that God is the source of eternal life, then is the rejection of God not eternal death? But if it is true that heaven and hell are not, as in paganism, simply places of reward or punishment, but the experience of the one eternal God, then surely heaven and hell must be eternal, for heaven and hell are in fact God Himself. This is why we believe in eternal hell: it is not because we relish in the thought of eternal punishment. After all, however evil people may be, eternal punishment far outweighs the crime! But it is precisely this idea of punishment that we must get away from. Heaven and hell are eternal relationships with God. Since God has no end, then heaven and hell can have no end.

Now, if heaven and hell are two different experiences of God's love, then it is no coincidence that the criterion for our 'judgement' is also love. On Meatfare Sunday, we hear Christ tell us how we will be judged: by whether we have fed the hungry, clothed the naked, visited the sick and imprisoned, welcomed strangers. Christ

says that inasmuch as you showed love to others, you showed love to me. Here we see the principle of God's co-suffering love. Christ identifies Himself with every human being. If we treat others badly, we treat Christ badly; if we treat others well, we treat Christ well. Another parable of the judgement is given again in the gospels in the parable of the rich man and the poor Lazarus. The rich man lives sumptuously and ignores the poor Lazarus living on the street, starving and suffering. Both die, and the rich man ends up in hell, and Lazarus in heaven. The rich man too would have been where Lazarus is not by being poor, but by sharing his wealth with the poor. What happens in the day of judgement is all our sins will be revealed and we will perceive within us the real nature of our deeds and the condition of our heart. It is as though, if we are today living blissfully unaware of just what rotten people we are, all of a sudden we will recognise what we are really like and what we have really done, and the pain of that realisation is our hell. This is why the Church teaches that there is no salvation without repentance. It is only by acknowledging our true selves and all the sins that separate us from God and turning to Him for forgiveness that we can be spared the horror of finally meeting the brilliant radiance of God's goodness face to face. People speak as though meeting God, meeting absolute goodness, would be a lovely thing. They need to think again. To meet the ultimate good only to find that we are His enemy, that we have hated Him, that we have rejected Him, would be terror. St Nicodemos of the Holy Mountain explained this by describing God as fire. To those who approach the fire with fear, love and respect, it gives light and warmth; but to those who approach it carelessly, it is a scorching flame.

Thus it stands to reason that the Church teaches that there is no repentance after death. As I said, heaven and hell are the consummation, fulfilment and realisation of our love or lack of love for God and neighbour. Surely, on the day of judgement or in hell, repentance would be all too easy. Who would not admit he was wrong before the glory of God Himself or in the midst of hellish torments? But again this is to think in childish and simplified terms. The unrepentant heart cannot experience God's love as anything else other than a tormenting presence that it wants to escape from but cannot, because God is everywhere and everlasting. Repentance is not a case of admitting you were wrong because now God is here in front of you and showed you the reality you ignored all your life, as though repentance is simply a way of escaping the unpleasant reality of hell. Love is not about happiness or misery, and so we cannot repent simply because we want to be happy or do not want to be miserable. Love is about truly wanting the person we are with, and their presence and embrace being the source of our joy. For those who hate God, this eternal and omnipresent embrace of God is torture, and thus they will experience that love as eternal torment.

Consequently, the fire of hell has nothing in common with the Roman Catholic doctrine of "purgatory," - it is not a created fire, nor is it a purifying one which people must go through to 'atone' for their sins. Hell is God Himself no less than Heaven is God Himself, and whether we experience the one or the other depends on whether we want God's love or hate it.

But I have spoken too much of hell. I said that we should not view eschatology in negative terms, and that eschatology is the consummation and fulfilment of God's promises. This fulfilment and consummation is described in the last two chapters of the bible. It is a pity that so many people are too afraid to read the last book of the bible, because it is in this book that we are given a glimpse into the very thing that Christians are waiting for: the fullness of the Kingdom of God and the renewal of all creation. Too often modern Christians forget that the Church is not just an institution, but the Kingdom of God that is here but is still to come. The Church is described as the Bride of Christ. We are betrothed to Christ. The second coming is the wedding day and the final consummation. Therefore, we live this present life in two dimensions: as saved and yet hoping for salvation; as betrothed to Christ and yet in anticipation and anxiety for the consummation of the marriage; as joyful and yet penitent; as having everything and yet possessing nothing; as living in this world and yet "having here no continuing city"; as in the world yet not of the world; as being members of Christ's Church, receiving the new life of baptism and eternal life in the Eucharist; and yet as striving to be made worthy of the Kingdom to come. This double character of Christian life is absolutely essential to the Church's spirituality and role within society. Awaiting the Kingdom of God by no means amounts to being disinterested in the present world, but the exact opposite. It is this present world that is the stage on which the history of salvation is taking place. This life is the history of eternity. The present world and the world to come cannot be separated. So permit me to end with some passages from the last two chapters of the bible, which describe this coming of God's kingdom to earth, and the happy ending that we Christians wait for with eager anticipation:

Then I saw a new heaven and a new earth, for the first heaven and the first earth had passed away, and there was no longer any sea. I saw the Holy City, the new Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared as a bride beautifully dressed for her husband. And I heard a loud voice from the throne saying, "Behold! God's dwelling place is now among the people, and he will dwell with them. They will be his people, and God himself will be with them and be their God. He will wipe every tear from their eyes. There will be no more death or mourning or crying or pain, for the old order of things has passed away."

He who was seated on the throne said, "I am making everything new!" Then he said, "Write this down, for these words are trustworthy and true."

He said to me: "It is done. I am the Alpha and the Omega, the Beginning and the End. To the thirsty I will give water without cost from the spring of the water of life. Those who are victorious will inherit all this, and I will be their God and they will be my children.

One of the seven angels… came and said to me, "Come, I will show you the bride, the wife of the Lamb." And he carried me away in the Spirit to a mountain great and high, and showed me the Holy City, the new Jerusalem, coming down out of heaven from God. It shone with the glory of God, and its brilliance was like that of a very precious jewel, like a jasper, clear as crystal.

I did not see a temple in the city, because the Lord God Almighty and the Lamb are its temple. The city does not need the sun or the moon to shine on it, for the glory of God gives it light, and the Lamb is its lamp. The nations will walk by its light, and the kings of the earth will bring their splendor into it. On no day will its gates ever be shut, for there will be no night there. The glory and honor of the nations will be brought into it.

Then the angel showed me the river of the water of life, as clear as crystal, flowing from the throne of God and of the Lamb down the middle of the great street of the city. On each side of the river stood the tree of life, bearing twelve crops of fruit, yielding its fruit every month. And the leaves of the tree are for the healing of the nations. No longer will there be any curse. The throne of God and of the Lamb will be in the city, and his servants will serve him. They will see his face, and his name will be on their foreheads. There will be no more night. They will not need the light of a lamp or the light of the sun, for the Lord God will give them light. And they will reign for ever and ever.

"Behold, I am coming soon! My reward is with me, and I will give to each person according to what they have done. I am the Alpha and the Omega, the First and the Last, the Beginning and the End.

The Spirit and the bride say, "Come!" And let the one who hears say, "Come!" Let the one who is thirsty come; and whoever desires, let him take the water of life freely.

Amen. Come, Lord Jesus.

Three British Orthodox Saints

"The Church in the British Isles will only begin to grow when She begins to again venerate Her own Saints"
(Saint Arsenios of Paros +1877)

Dimitris Salapatas

Living in the United Kingdom, whichever Orthodox Archdiocese's jurisdiction we belong to, it is evident that in order to promote and truly establish the Orthodox Church in the British Isles, we should venerate the British saints, i.e. the saints of this land. Many, if not all, of these saints are unknown to the Orthodox East. A revival of them at the forefront of our celebrations is important, that we may relate to saintly figures who lived where we now live and work.

There are countless Saints in the Hagiologio who originate from Britain; however, here we will examine only three, due to their varied importance and their unique work. Before looking into them, it is crucial to state that all pre-schism saints of the British Isles are Orthodox saints, which we should venerate.

a. St. Alban

The first saint, in this paper, is also the first saint and martyr of Britain, in Verulamium. Numerous traditions relating to St. Alban are very ambiguous, and it is impossible to verify various historical details and traditions about this legendary saint. Nevertheless, during the 5th century "a Gallic saint named Alban, and a native of Britain was widely venerated both in this country and on the continent"[1]. "He was a soldier in the Roman army and, according to the venerable Bede, was brought to faith in Christ by a fugitive priest to whom he gave shelter"[2]. It is said that the priest's name was "Amphibalus – but this is almost certainly a fictitious name given to him because it is the Greek equivalent of Caracalla – or cloak – which played an important part in one of the episodes of St. Alban's martyrdom"[3]. Alban so convinced of the priest's holiness and authenticity, that he conveyed his wish to become a Christian.

A local magistrate found out that Alban was sheltering a priest and a group of soldiers was sent to arrest both of them. When Alban realised what was about to happen, he exchanged clothes with the priest, allowing him to escape, thus giving him the opportunity to continue preaching the Gospel of Christ. When introduced to the magistrate he was demanded to sacrifice to the pagan Gods. After his refusal he was sentenced to be scourged, in order to make him recant, but to no avail. He was then sentenced to death. On the day of his execution all the town gathered in order to witness the event. However, the bridge by which the procession was to pass was blocked by all the people. Alban prayed to God and the waters of the river pulled back, thus creating a passageway. When observing this, the executioner was so moved that he laid his sword to the protomartyr's feet wishing that he as well would be executed together with Alban. Upon reaching the spot of the execution, the saint desired some water, and after praying to God a living spring broke out near him.

After hearing the events that took place, the magistrate was astonished. This admiration resulted in the termination of all persecutions. When, eventually, the Church became the established religion, a magnificent church was built on the spot of St. Alban's Martyrdom, near London, which is "the oldest site of continuous Christian worship in Britain"[4].

Whether or not he was aware of Christianity before the circumstances which led to his conversion is unknown, nonetheless it likely that he would have had some experience of it. Despite the fact that St. Alban is termed the 'Protomartyr of England', it is likely that there were many other saintly figures in the British Isles, who lived and died for their faith before him, especially during the reign and persecutions of Emperor Diocletian. St. Alban is commemorated on the 17th of June.

St. Alban is so important to English Christianity, that even an organisation which promotes Anglican-Orthodox Relations is named after him: The Fellowship of St. Alban and St. Sergius. This testifies the importance that England has played since the early centuries of Christianity.

b. St. Bede

St. Bede is considered the greatest Anglo-Saxon scholar and scientist. He wrote more than forty books, mainly of theological and historical interest. He originated from the North West of England and lived during the 7th and 8th centuries. At the age of 7 he became a monk in the Jarrow monastery where he lived for all of his life. He only left the monastery three times, on ecclesiastical matters.

From his work it is evident that he invested most of his

[1] Johnson, K.R., "St. Alban. English Promartyr. (304)", Journal of the Fellowship of St. Alban and St. Sergius, No. 4, March 1929, p. 32

[2] Archdiocese of Thyateira and Great Britain, http://www.thyateira.org.uk/index.php?option=com_alphacontent&Itemid=151, 14/08/2012, 17.34

[3] Johnson, K.R., "St. Alban. English Promartyr. (304)", Journal of the Fellowship of St. Alban and St. Sergius, No. 4, March 1929, p. 33

[4] St. Alban's Cathedral, http://www.stalbanscathedral.org/, 16/08/2012, 17.11

powers and endeavours in studying the Holy Scriptures, teaching, writing and abiding by the Rule of monastic life. His work refers to a range of topics, including natural science, music, poetry, hymns, epistles and various homilies. His greatest legacy, which is the principal source for our understanding of British history from the Roman period until his own time and the establishment of Christianity in Britain, is "An Ecclesiastical History of the English People". It is important to state that it was originally written in English and not in Latin and he is the first scholar to write about the 'English'. Through this book we are able to learn about the life of many Anglo-Saxon saints and find a translation of the Bible in English. This proves that Luther was not the first to attempt to translate the Bible from Latin into a Western language.

Bede introduced the distinction between BC and AD, adopting the idea from a Syrian monk. He also believed that the earth was round. He wrote about the leap year and the hemisphere. However, he was not only a man of science and a writer; he was a man of God, humble, decent and pure in heart. He worked for the growth of Christianity in the British Isles. He was considered to be the most famous scientist of his time and for centuries many monks used his work as a basis for their education. Even till his last breath he was translating the Bible into English. When the news of his passing reached Europe an Anglo-Saxon missionary stated, 'The light of learning that was lit with the Holy Spirit has now gone out'.

Bede died in 735. He was, however, recognised as a Saint of the Church in 1899 by Pope Leo XIII. History has given him the title "Venerable", whilst his writings, especially his history, have become indispensable. His relics are currently in the Cathedral of Durham. St. Bede is commemorated on the 27th of May.

c. St. Cuthbert

Saint Cuthbert, Bishop of Lindisfarne (634-20 March 687) was born in Northumbria. He lived in North East England and South East Scotland, mostly in his native Northumbria. After his passing, he was considered to be the most important British saint during the Middle Ages. We know of him and his important work from St. Bede's book, 'The Ecclesiastical History of the English People'.

Whilst he was still eighteen and a shepherd, during the night, he witnessed a soul rise to the sky accompanied by angels. The next day he was informed of St. Aidan's death, an Irish missionary and first Bishop of Lindisfarne. He saw this vision as a sign that he was called to become a monk, so he decided to leave his flock and become a monk at the monastery of Melrose.

After a plague hit the monastery, he became its abbot. He was engaged in missionary work, travelling to most of England and Scotland. He founded a school of rhetoric in Dall, Scotland, which later became a monastery and finally the University of St. Andrew, one of the greatest universities in the United Kingdom.

Following a period of ten years, where he became famous for his miraculous healings, he was convinced that God wanted him to become a hermit, in order to battle the powers of darkness with the power of prayer. He first went to a small island, now known as St. Cuthbert's Islands; however, he later moved to Inner Farn, which is a more remote island. There he stayed for almost nine years. Even there countless pilgrims visited him, asking for his spiritual help and blessings. "This is where he institutionalised special laws for the protection of ducks and birds of that area, the place of his hermitage. These were the first laws ever in regards to bird protection"[5].

"A synod at Twyford, with the holy Archbishop Theodore presiding, elected Cuthbert Bishop of Hexham in 684"[6]. At first he declined, but was persuaded to accept the Episcopal duties by members of the synod who had decided on this matter, accompanied by King Egfrid. One of his greatest achievements was that he taught the English the beauty of the Christian religion and the splendour of its worship.

During the Christmas period in 686, knowing that soon he will depart this world for the Heavenly Kingdom, he required to be moved to his cell on Farn Island. On the 20th March 687 he died. He was buried in a fantastic sarcophagus, where inside the monks placed the Bible of John, which is currently located in the British Library, in London. He also had with him his famous cross, that is now located within Durham Cathedral.

Numerous miracles have taken place near his tomb. Eleven years after his death the monks opened his tomb and found that his body had remained untouched by time. This was a clear sign of his holiness. Due to many miracles that he performed during his worldly life and after his death he is known as the "Wonderworker of Britain"[7]. His relics have been moved countless times due to war, the invasion of the Vikings and the Protestant movement when many monasteries, churches, relics and treasures were destroyed. Finally the relics were placed in Durham Cathedral (1104), where they are currently located.

St. Cuthbert still moves believers today due to his multiple and valuable offerings towards Christianity, his love for his people, his concerns on spiritual matters and his tender care for the natural environment, particularly animals. He is commemorated on the 20th of March.

These are but three of countless British saints that we Orthodox should venerate in our churches, both here in the United Kingdom and abroad. They have plenty of things to teach us and they continue to serve as an example, especially today that we live in a globalised, secular, materialistic and consumerist society which promotes unholy and dreadful paradigms and idols. We Orthodox in Britain should work on composing hymns and services in their honour and celebrate their feast days.

[5] "Εδώ θεσμοθέτησε ειδικούς νόμους για την προστασία της πάπιας και των πουλιών της περιοχής όπου ακσήτευε. Αυτοί ήταν και οι πρώτοι νόμοι παγκοσμίως για την προστασία των πουλιών". Σαλαπάτας, Δημήτρης, "Άγιος Κάθμπερτ. Μοναχός, Ερημίτης, Επίσκοπος και Άγιος", Ανάκτιση, Τεύχος ΙΑ', Οκτώβριος 2008, p. 5-6

[6] Diocese of Sourozh, http://www.sourozh.org/british-saints-entries/2009/9/14/the-holy-hierarch-cuthbert-bishop-of-lindisfarne-687-commemo.html, 16/08/2012, 23.01

[7] Archdiocese of Thyatiera and Great Britain, http://www.thyateira.org.uk/index.php?option=com_content&task=view&id=265&Itemid=151, 16/08/2012, 16.45

Saving Celtic Christianity

by Reverend Andy Phillips RN

Christians today seem to just adore books with the word 'Celtic' in the title, with some Christian bookshops having a shelf or two labelled 'Celtic Christianity', the term referring to the ancient faith of early Celtic Christians as well as its modern expression.

However, it can seem sometimes as if just about anything can be called 'Celtic' these days, the word now effectively becoming interchangeable with the word 'alternative' because of enthusiastic and indiscriminate misuse. Some 'Celtic' prayer books, for example, include prayers of native North American Indians. One has contributions from writers in the 'Celtic tradition' such as Thomas Merton, C.S. Lewis and Ignatius Loyola. Yet another book has a prayer celebrating genitalia and libido, and we are treated in one book to a 'Celtic' liturgy for use after a terrorist outrage. Finally, you will find in another such book a chapter about King Arthur amidst those about Celtic saints. Some of these books are even totally devoid of anything that could be remotely defined as 'Celtic', but they are popular and sell well if the word 'Celtic' is in the title, and sales are what have driven this 'tradition' forward, even if the credibility of certain publishers and authors, now including an Anglican bishop, is looking increasingly questionable as this 'tradition' descends into farce.

However, this 'Celtic' Christian spiritual tradition is in reality only a generation old at most as it has no connectivity with the authentic and ancient one that ended with the Norman Conquest. It is the modern invention of mainly English Anglican enthusiasts who do not speak a Celtic language, who write books of dubious academic integrity, and whose involvement with Celtic holy places and their people is usually little more than a day trip to Iona. Some speak ridiculously of 'Celtic' Northumbria where this new tradition has its focus, despite it having no living Celtic language, a dearth of Celtic place names, and the mission of Irish monks there from Iona led by Aidan lasting a mere twenty-nine years until their ignominious retreat after the Synod of Whitby put an end to Celtic (and Orthodox) practices in 664.

Such so-called 'Celtic' 'experts' sometime write something they would like to be true in a book or on the internet so as to see it get passed on and conveniently absorbed by a gullible public as a definite 'fact'. One Celtic Christianity enthusiast I met firmly told me that Celtic lay abbots used to ordain clergy, also that women too were ordained. Then there was another woman priest who put lots of letters after her name who said that early Celtic Christians worshipped God as mother, but was unable to cite any supporting original Celtic source. The reality is there is much invented nonsense now swirling about in today's Celtic Christianity.

One should not be surprised from all this that the fiercest critics of this increasingly-bizarre phenomenon come from the more knowledgeable Celts living in those places that still speak a Celtic language – Scotland, Wales, Brittany, Ireland, Cornwall and the Isle of Man. One Gaelic-speaking Scottish professor sarcastically remarked that Celtic spirituality enthusiasts should go and live alone on top of

the Old Man of Hoy if they were that serious about following their spiritual path.

For Celtic Saints invariably lived extremely ascetic lives of great austerity, often living alone for a time as hermits in the cold and rain. Other things which are almost invariably glossed over or ignored are that they were invariably celibate, they did not ordain women, they were deeply penitential, they venerated the Blessed Virgin Mary and relics, they tenaciously clung on to received dogma, and they deferred to higher authority in matters of faith. These were thoroughly Orthodox Christians in every sense of the word, but they were certainly not proto-Protestants or early Anglicans as some would have us believe.

The questions now are: How long can this 'Celtic' bandwagon keep rolling? What of value will be lost when this growing bubble of spiritual hubris bursts one day as surely it must when people realise this emperor has no clothes? This will be a great tragedy as there is much to be gained from learning about the lives of Celtic saints and the seriousness of the faith they professed. So can Celtic Christianity be saved, and how might it best be done? What might a more authentic modern expression of Celtic Christianity look like?

It would be deeply penitential, taking sin much more seriously; it would be ascetic, with a great emphasis on self-sacrifice and fasting; it would involve silence and isolation; significant time would be spent outdoors, not just on pleasant walks, but enduring the cold and damp; higher status would be accorded to the Blessed Virgin Mary and the Communion of Saints; Celtic languages would be used whose nuances can shed light upon past spirituality; it would be deeply mystical with a genuine understanding of sacramentality as one cannot understand Creation as sacrament without it; it would involve quietly meditating upon the Psalms so beloved by Celtic saints, rather than writing complex, wordy and sometimes tasteless 'Celtic' prayers and liturgies.

It should be understood from this that today's Orthodox monasticism is far, far closer in ethos to early Celtic Christianity than the nonsense we have seen focused on Anglo-Saxon Northumbria. The current 'Celtic' revival was fatally and inevitably flawed from the outset as it was born in entirely the wrong place: within Northumbrian, English, liberal Protestantism. One can but wonder how much more integrity it would have had if it had been within Irish, Hebridean, Cornish or Welsh Orthodoxy.

That today's Celts have given this new ersatz 'tradition' a stiff ignoring is unsurprising, but it is becoming too daft and diffuse for us to dismiss any longer. While we may wish such silliness away, it will not pass quickly without positive action. We Celts need to reclaim our spiritual heritage by learning about it and celebrating it more enthusiastically. This is our heritage we are talking about after all, and the present 'Celtic' revival is tantamount to someone telling you all about your mother when they have never met her and they get it all wrong.

Reclaiming our precious spiritual heritage to protect it from further abuse won't be easy and could get messy, but there is no real alternative now. While it may have started well, it is now time for Celts and Orthodox Christians to work together to bring a fast-deteriorating 'Celtic' revival to an end. For only then will we both be able to give birth to something more noble, enduring, beautiful and true.

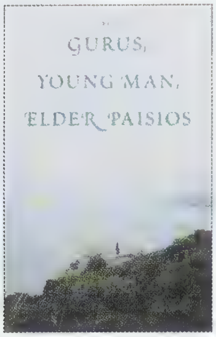
Reverend Andy Phillips RN
androwfelyps@yahoo.co.uk

Andy Phillips is a Cornish Anglican priest and is the author of An Forth Keltek: a spiritual pilgrimage with the Celtic saints of Wales, Cornwall and Brittany, published by and available from Spyrys a Gernow – see www.spyrys.org .

BOOKS ON ORTHODOX FAITH AND LIFE

THE GURUS, THE YOUNG MAN, AND ELDER PAISIOS

By Dionysios Farasiotis

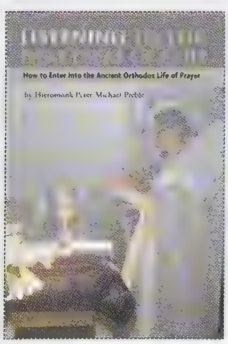

This powerful memoir tells the story of a Greek youth who, out of a desire to know the truth empirically, began to experiment in yoga, hypnotism, and various occult techniques. Eventually drawn back to the Faith of his forefathers (Orthodox Christianity) he visited the ancient monastic republic of Mount Athos in his native Greece, where he was brought to a knowledge of the Truth of Jesus Christ by the saintly Elder Paisios (1924 - 1994). Nevertheless, believing he had only found part of the truth on the Holy Mountain, he chose to give the same opportunity to Hindu yogis that he had given to Elder Paisios and other Orthodox monks. Thus, at the age of twenty-five, he embarked on a trip to India, where he undertook his search in the ashrams of three famous gurus, one of whom was worshipped as a god. His experiences in India, along with his subsequent encounters with Elder Paisios on Mount Athos, are recounted in the present book in vivid detail. Popular in Greece since its first publication there in 2001, The Gurus, the Young Man, and Elder Paisios is a page-turning narrative of both outward adventures and inward struggles.

Paperback: 312 pages
Publisher: St. Herman Press
ISBN: 978-1887904162
Available from www.stherman.com and www.amazon.com

LISTENING TO THE HEARTBEAT OF GOD

By Hieromonk Peter-Michael Preble

Listening to The Heartbeat of God is about having a conversation with God, a divine and holy experience that all Christians are called to enjoy. Fr. Peter Preble weaves together the Orthodox monastic traditions of spirituality and prayer. This book is a guide to prayer for each person who desires to pray from the heart.

"An excellent introduction to the interior life that opens the door to The Kingdom of God within you."
- Fr. John Peck, Pastor St. George Orthodox Church Prescott, Arizona

"Fr. Peter guides us through the filtering out of the static of our modern busy lives to indeed listen to the heartbeat of God."
- Fr. Gregory Christakos, Pastor, Sts. Anargyroi Greek Orthodox Church, Marlborough, MA

"A wonderful opportunity to discover and understand Orthodox Spirituality and communion with God..."
- Archbishop Nicolae, Archbishop of the Romanian Orthodox, Archdiocese in the Americas

Available from: www.reginaorthodoxpress.com

THIS IS MY BELOVED SON

By Andreas Andreopoulos

The Transfiguration of Christ is one of the most impressive and mysterious miracles of Christ, and yet one of the least known and understood biblical events. Yet, it spawned a long tradition of spiritual ascent and contemplative prayer. This book examines the Transfiguration in the context of the Gospel, Christian spirituality, and the traditions of the church. Andreopoulos explains the Transfiguration—the revelation of the full divinity of Christ in front of his disciples—as a continuous event. He also explains threads that are common in the event of the Transfiguration and in other parts of the gospels, such as "the voice of the Father" heard first at John's baptism of Jesus. This Is My Beloved is a book that bridges East and West in its pursuit of understanding the power and meaning of what transfiguration meant then, and now.

Paperback: 180 pages
Publisher: Paraclete Press
ISBN: 978-1557256560
Available from www.paracletepress.com, www.amazon.com, and bookstores

THE GREEK ORTHODOX CATHEDRAL CHURCH OF ALL SAINTS, CAMDEN TOWN, LONDON

By Deacon Meliton Richard Oakes

The Greek Orthodox Cathedral Church of All Saints, Camden Town, London is the only book to date which gives a detailed account of the history of the Cathedral since its establishment as an Anglican Chapel in the early nineteenth century until today. The book, to which Archbishop Gregorios of Thyateira and Great Britain has contributed a prologue, is divided into four sections, namely: The Church as an Anglican building (covering the period 1822-1948, and including brief biographies of the principal clergy who served there); The Church as an Orthodox building (from 1948 to date, again with biographies of the clergy who have served there); The church today (including a description of the building and its furnishings); and The future.

An appendix gives details of the lives of three people

associated with the church in its Anglican days: its first perpetual curate, the Revd. Alexander d'Arblay, son of the novelist, playwright and diarist Fanny Burney; its first organist, Samuel Wesley; and a twentieth-century curate, the Revd. Frank Harrison Edinger, who was to die tragically during the First World War).
The book includes 63 illustrations in black & white and eleven in colour
Paperback: 116 pages
ISBN: 978-0955076428
Available from www.amazon.com and All Saints' Greek Orthodox Cathedral (www.gocas.org)

BYZANTINE ECCLESIASTICAL MUSIC

By Basilios Psilacos

An excellent book for English-speaking students and teachers of Byzantine Music Notation. Its principles are according to referenced traditional teachers. Context includes practical exercises and theory in text book format.
Hardback: 216 pages
ISBN: 978-1446139257
Available from www.lulu.com and www.amazon.com

COMMENTARY ON THE CREED BY ST. CYRIL OF JERUSALEM

Compiled and edited by Kristian Akselberg

This book is a small collection of citations taken from St. Cyril's Catechetical Lectures, arranged so as to serve as a commentary on the Symbol of Faith, which faithful Orthodox Christians recite at least twice a day, morning and evening, as well as at every Divine Liturgy.
Paperback: 40 pages
Available from www.lulu.com

ON SOCIAL JUSTICE: ST BASIL THE GREAT (POPULAR PATRISTICS)

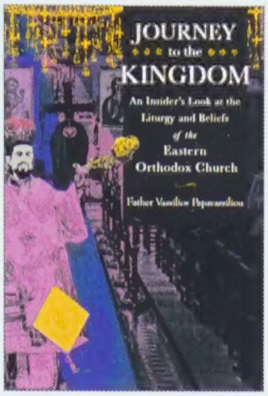
By C. Paul Schroeder

St Basil's homilies on the subject of wealth and poverty, although delivered in the fourth century, remain utterly fresh and contemporary. Whether you possess great wealth or have modest means, at the heart of St Basil's message stands the maxim: Simplify your life, so you have something to share with others. While some patristic texts relate to obscure and highly philosophical questions, St Basil's teachings on social issues are immediately understood and applicable. At a time when vast income disparity and overuse of limited environmental resources are becoming matters of increasing concern, St Basil's message is more relevant now than ever before.
Paperback: 112 pages
Publisher: SVS Press
ISBN: 978-0881410532
Available from www.svspress.com, www.amazon.com, and bookstores.

JOURNEY TO THE KINGDOM: AN INSIDER'S LOOK AT THE LITURGY AND BELIEFS OF THE EASTERN ORTHODOX CHURCH

By Fr. Vassilios Papavassiliou

There is no better way to understand the theology, spirit, and faith of Eastern Orthodoxy than by entering into its central worship: the Divine Liturgy. Fr. Papavassiliou takes you on this journey with clarity and passion, exploring the Liturgy as a reflection of heavenly worship and an invitation to enter the Kingdom of God. The hymns, prayers, creed, and actions of the Liturgy are explained, covering subjects such as communion, Trinity, baptism, sainthood, and resurrection. As a result, this book offers a thorough introduction to Orthodoxy, and includes a map as well as 20 beautiful black and white illustrations.

"This fresh and highly approachable study of the Orthodox Liturgy takes visitors through Royal Doors into a deeper and wider experience of the spiritual traditions of the Eastern Church."
—V. Revd. Fr. John A. McGuckin, Professor of Byzantine Christian Studies, Columbia University, and compiler of Prayer Book of the Early Christians

"Readers of all backgrounds will gain a fuller and more profound understanding of the Holy Liturgy, and of the life and worship of the Orthodox Church."
—Fr. John Nankivell, pastor, Greek Orthodox Church of the Nativity of the Mother of God, Walsall, West Midlands (England)

"Father Vassilios's book will be of great use to anyone coming to the Orthodox liturgy for the first time, as well as those brought up immersed in the Byzantine liturgical tradition, but who wish to come to know and understand it more deeply."
—The Very Revd. Archpriest Stephen Platt , General Secretary, The Fellowship of St Alban and St Sergius
Paperback: 164 pages
Publisher: Paraclete Press
ISBN: 978-1-61261-164-8
Available from www.paracletepress.com, www.amazon.com, and bookstores.

MEDITATIONS FOR GREAT LENT: REFLECTIONS ON THE TRIODION

By Archimandrite Vassilios Papavassiliou
(Conciliar Press)
Due to be released 1st January 2013.

"There is more to Lent than fasting, and there is more to fasting than food. This principle lies at the heart of the Lenten Triodion, the main hymnbook of Orthodox Lent" So begins the introduction to this beautiful paperback pocket book. Fr Papavassiliou examines the central themes of the Lenten Triodion and the biblical lessons of the season, exploring Lent as a return to fundamental Christian principles. A book you will want to return to year after year in Lent.

HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS' DIARY

JULY

1. In the morning, His Eminence Archbishop Gregorios celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Peter & Paul in Baptist Mills (Bristol), afterwards presiding at a meeting of the Trustees and the church committee, and being entertained to lunch by the Community.
2. In the morning, he received Metropolitan Tarassios of Buenos Aires. Later, he blessed the house of Georghios Lemos. In the evening, he was present at a private view of the exhibition "Ceramic Art, Craft & Tales from Medieval Cyprus", held in honour and memory of the late Constantinos Leventis, at the Fitzwilliam Museum in Cambridge, and at which he gave a brief address. Afterwards, he was a guest at a Dinner held there.
3. In the morning, he was present at a breakfast meeting with the Commissioner of the Metropolitan Police, Bernard Hogan-Howe, and members of his senior management, at New Scotland Yard. In the early afternoon, he visited Mrs. Vassiliki Panou at her home. He later left by train for Glasgow.
4. In the morning, he was present at a Service of Thanksgiving held to mark the Diamond Jubilee of Her Majesty The Queen at Glasgow Cathedral. He returned from Glasgow in the evening.
5. In the morning, he received the Anglican Bishop of Nike (Enugu State, Nigeria), Prof. Evans Jonathan Ibeagha, who was accompanied by his wife, Peace. Later, he received Christos Georghiou (who was accompanied by his daughter, Diana, & her fiancé, Christopher A. Loïzou), and Ralph Crapnell. In the evening, he was present at a reception held to celebrate the assumption by the Republic of Cyprus of the Presidency of the Council of the European Union, held at the Cyprus High Commission in Mayfair.
6. During the afternoon, he received Samuel Garnett and Mesdames Sotera Christodoulou & Maria Kourpa. In the evening, he was present at the examinations of the Archdiocese's School of Byzantine Music and Chant, held on the premises of the Community of St. Barnabas in Wood Green.
7. In the afternoon, he presided at a Memorial Service for the late Mrs. Alexandra Sakali in the Chapel of the Archdiocese, afterwards visiting the home of the deceased's daughter, Marina. In the evening, he was a guest at a reception given by the National Federation of Cypriots in the United Kingdom in honour of Mrs. Heleni Mavrou, Cyprus Minister for Home Affairs, on their premises in North Finchley. In continuation, he was a guest at the Archdiocese's School of Byzantine Music's end-of-year Dinner, held on the premises of the Community of St. Barnabas in Wood Green.
8. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of Christ the Saviour in Coventry, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he presided at the marriage of Christodoulos Jason Nearchou and Marie-Louise Pateman at the same church.
9. During the morning, he received Miss Iliana Giannousi and the Mayors of Morphou & Kithrea (who were accompanied by a town councillor of Famagusta). He left for Plymouth at midday.
10. He spent the day in Plymouth.
11. He returned from Plymouth in the evening.
13. At midday, he presided at the funeral of Mrs. Christina Savva at the church of St. John the Baptist in Hornsey. In the afternoon, he received Antonios Beqiri & Vassiliki Panou. In the evening, he presided at a meeting of the Common Fund.
14. In the morning, he received Elias Moglenidis, together with some friends of his. In the afternoon, he presided at the marriage of Michael Conyers and Christina Siati at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.
15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Mary & Marina in Stoke-on-Trent, being entertained to lunch by the Community afterwards.
16. In the morning, he received Father Vassilios Davos, his wife, Demetra, & their daughter, Efstathia. At midday, he entertained Cllr. Richard Cornelius, Leader of the Council of the London Borough of Barnet, members of the Council, Dr. Matthew Offord MP for Hendon, and others to lunch at the Archdiocese. He visited Cambridge in the afternoon to visit a United Reformed Church building that is being considered for possible use by the local Greek Orthodox Community. Later, he was entertained to supper by Cllr. & Mrs. Georghios Pippas at their home and then went to visit Mrs. Georgette Habib.
17. He spent the day in Plymouth.
18. He left Heathrow Airport for Cyprus in the afternoon, being met at Larnaca Airport by Prokopios & Helle Panaghiotou.
19. In the morning, he visited his sister, Mrs. Heleni Hadji-Kyriakou, at the Archimandrite Konstantinos Lefkosiatis' St. Nectarius Foundation – St. Philotheï Sisterhood in a suburb of Nicosia. At midday, he was entertained to lunch by H.B. Archbishop Chrysostomos II of Cyprus. In the evening, he presided at Great Vespers at the church of St. George in Latsià, following which he was present at a reception organised by those from the village in which he was born (and which is currently occupied), and was present at the inauguration of an exhibition of photographs of the village, held at the headquarters of the Community of Marathovounos.
20. In the morning, he was present at the celebration of the Divine Liturgy at the church of the Revealed Virgin (Panaghia Phaneromeni) in Nicosia that was followed by a Service of Supplication that Cyprus might be reunited, for the return to their homes of those displaced by the 1974 Invasion and for the fate of those missing to be revealed (and at which the Archbishop of Cyprus presided in the presence of the President of the Republic). In continuation, he was present at the Memorial Service for the victims of the 1974 Invasion held in the same church. At midday, he was again entertained to lunch by the Archbishop of Cyprus. In the evening, he was entertained to supper by Krinos & Helle Makrides at their home, with other guests being Vassilios Elias and Antonios & Savvoula Philippides and their family.
21. In the morning, he visited the Monastery of St. George Mavrovounion, where he was received by Superior, Archimandrite Symeon, & his brethren, and where he met the chairman of the Community of Troulloi & others. He then visited Mrs. Loukia Symeou & members of her family in Tsiakkilero. Returning to his hotel, he received Theodoros Stylianou. He left Larnaca Airport for London in the late afternoon, being seen off by Archimandrite Hieronymos Pyliotis, chancellor of the Archdiocese of Cyprus.
22. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Panteleïmon & Parascevë in Kenton (Harrow), being entertained to lunch afterwards by the Community. In the evening, he received Panikos Herodotou.
23. In the afternoon, he received Evangelos Asimakos & his family.
24. During the day, he visited the Archdiocesan Youth Camp at Church Preen in Shropshire. Returning to London, he received Deacon Petros Georghiou.
25. In the morning, he received Andreas & Chystalla Avgoustis. At midday, he entertained Ian Brown & Mrs. Rioch Edwards-Brown to lunch. In the afternoon, he received Father Abib of the Baramous Monastery in Egypt (who was accompanied by Father Mina Barsoum of the Coptic Church in Golders Green). In the evening, he presided at a meeting of the committee for the Establishment of a Secondary School in North London.
26. At midday, he visited the Olympic Village for the ceremony at which the Hellenic Olympic Team was officially welcomed and the national flag was raised. In the evening, he was present at a Reception given at their Residence by the Hellenic Ambassador & Mrs. Aristidis Sandis to welcome the Greek participants in the London 2012 Olympic Games.
27. In the morning, he visited Miss Maarit Spiridonis. Returning to Thyateira House, he received Panaghiotis ("Notis") Mitarakis (who was accompanied by the Hellenic Ambassador). At midday, he entertained Nikolaos Mazarakis to lunch. In the afternoon, he received Emmanouïl Daskalakis & his wife, Eleonora (Semelidou).
28. In the afternoon, he presided at the marriage of Stavros Stavrou and Lella Neocleous at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. In the evening, he was a guest at the 'Faith in Sport' Royal Gala Dinner held under the auspices of the Sacred Military Constantinian Order of St. George at Stationers' Hall in the City.
29. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Holy Apostles in Leyland, during the course of which he ordained Deacon Dionysios-James Higgs to the priesthood. In addition, he conferred the office of Protopresbyter on Father Christodoulos Fyles and the office of Reader on Gregory Baker. He was entertained to lunch by the Community afterwards. Returning to London, he was a guest at the opening of the exhibition 'Sports in Cyprus – A History of Centuries', held at the Hellenic Centre.
30. In the morning, he blessed the Offices of the Hellenic Olympic Committee in St. James's and was present at the reception held in continuation. In the afternoon, he received Mrs. Adrianne Roy (who was accompanied by Varnavas Kyriakou). In the late evening, he was present at a Reception, held at the Berkeley Hotel in Knightsbridge, to mark the 13th anniversary of the enthronement of H.M. King Mohammed VI of Morocco.
31. At midday, he entertained the Revd. Dr. David Cornick, General Secretary of Churches Together in England (C.T.E.) to lunch. During the afternoon,

he received Protopresbyter Joseph Paliouras and Andreas Papaevripidis. In the evening, he received members of the Assiotis' Association.

AUGUST

1. In the early afternoon, he presided at a Holy Water Blessing Service in the Chapel of the Archdiocese. In the evening, he presided at the Lesser Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese. Later, he was a guest at a celebration at the Hellenic Olympic Headquarters in St. James's and then at the 50th birthday party of Archbishop Elisey, held at the Cavalry & Guard Club in Piccadilly.
2. In the morning, he received Miss Georghia Lazarou (who was accompanied by her sister, Stella). During the afternoon, he received Mrs. Chrystala Serghiou and Michalis Kosta-Amiri & his mother. In the evening, he presided at the Greater Service of Supplications at the Cathedral of All Saints in Camden Town. In continuation, he was present at a performance of "Seven against Thebes" by Aeschylus at the Theatro Technis in Camden Town.
3. In the evening, he celebrated the Lesser Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese. Later, he presided at the same service at the Cathedral of St. Andrew the Apostle in Kentish Town. In continuation, he was present at a performance of "The Phoenician Women" by Euripides at the Theatro Technis in Camden Town.
4. At midday, he entertained Miss Maria Siphakis & her fiancé, Emmanouïl Voyiatzis, to lunch.
5. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of Christ the Saviour in Welling (Woolwich), being entertained to lunch by the Community afterwards. In the evening, he was a guest at the Hellenic Rowing Federation's Press Conference, held at the Hellenic Centre and at which he performed an Haghiasmos.
6. In the morning, he presided at the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater and preached the Word of God. In the evening, he presided at the Lesser Service of Supplications at the church of the Holy Trinity in Brighton, afterwards chairing a meeting of the Trustees & Church Committee and being entertained to supper by the Community.
7. During the morning, he received Anastasios Pissas, who was accompanied by his wife, Aphroditi (Pavlou), and Miss Jane Allison.
8. In the afternoon, he presided at the Lesser Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese, following which he received Ehsan Ibrahimi.
9. In the evening, he presided at the Greater Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese. Later, he presided at the same service at the church of Ss. Constantine & Helen in Upper Norwood (Croydon), being entertained to supper by the Community afterwards.
10. In the afternoon, he received Mrs. Markella Fotiadou & her three children. In the evening, he presided at the Lesser Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received Mrs. Maria Papalouka & her husband.
11. In the morning, he presided at the funeral of Mrs. Maritsa Christou at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. He received Georghios Arghyris in the afternoon.
12. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Nativity of the Mother of God in Camberwell, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the evening, he celebrated the Greater Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese, following which he presided at the same service at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.
13. In the morning, he presided at the funeral of Michael Andreou Mandoukos at the church of Ss. Panteleïmon & Parascevē in Kenton (Harrow). In the evening, he presided at the Lesser Service of Supplications at the church of Ss. Athanasius & Clement in Cambridge, afterwards presiding at a meeting of the Trustees and church committee and being entertained to supper by the Community.
14. In the afternoon, he presided at Great Vespers at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green, being entertained to supper by the Community afterwards.
15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green on the occasion of its title feast, being entertained to a celebratory lunch by the Community afterwards. In the evening, he received Dr. Alexandros A. Comninos & his fiancée, Dr. Georghia Zoumboulidou.
16. In the afternoon, he received Father Savvas-David Vassileiadis.
17. In the afternoon, he received Father Pavlos Gregoriou.
18. In the afternoon, he received Mrs. Niki Artemi-Whitehead (who was accompanied by her husband, John).
19. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God & St. Andrew the Apostle in Birmingham, being entertained to lunch by the Community afterwards.
20. In the morning, he received Archimandrite Athenagoras Athanassiou, then visited Georghios & Soula Neokleous at their hotel, and then received Mesdames Kate Magliocco & Vassoula Baron. In the afternoon, he received Lavrentios Spanos & Eugenia Koumbouri-Spanou. In the evening, he visited Andreas Ekkesii.
21. At midday, he sat for Miss Jane Allison, afterwards entertaining her to lunch.
22. During the afternoon, he received Antonios Beqiri and Andrew Roche.
23. In the evening, he entertained the Hellenic Ambassador & Mrs. Sandis to a farewell dinner at Thyateira House, during the course of which he presented the ambassador with the Cross of the 75th Anniversary of the Archdiocese.
24. He left for Greece in the early morning, flying from Gatwick Airport to Thessaloniki, from where he travelled to Dhrama. In the afternoon, Metropolitan Pavlos of Dhrama visited him at his hotel (the 'Kouros'). In the evening, he was entertained to supper by Vassilios & Tsiragho Zoumboulidis at their home.
25. During the morning, he was received by the Mayor of Dhrama at his offices and he visited the Monastery of the Ascension at Sipsa (Analysis), where he was received by the Abbess, Porphyria the nun, & the sisterhood. He was entertained to lunch by Metropolitan Pavlos of Dhrama at the Metropolis. In the afternoon, he presided at the marriage of Dr. Alexandros A. Comninos and Dr. Georghia Zoumboulidou at the Cathedral of the Entry of the Mother of God in Dhrama, following which he was a guest at the reception held at the Ktima "Aspilon".
26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the monastic church of the Entry of the Mother of God 'Eikosiphoenissa', where he was received by the Abbess, Alexia the nun, & the sisterhood, and where he was entertained to lunch.
27. He left Dhrama in the morning, flying from the airport of Thessaloniki and arriving at Gatwick Airport in the early afternoon. In continuation, he presided at the funeral of Evghenios Stylianidis at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Camberwell.
28. He received Protopresbyter of the Oecumenical Throne Georghios Karvounis & Stavros Michael and Ioannis Doumenis during the morning. At midday, he entertained Richard Penwell & his wife to lunch. In the afternoon, he received Doros Partasidis. In the evening, he was a guest at a reception held by the Hellenic Ambassador & Mrs. Aristidis Sandis at their residence on the occasion of the London 2012 Papalympic Games and to say farewell on their leaving the United Kingdom. In continuation, he was a guest at a Dinner given at the Residence.
29. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Baptist in Hornsey on the occasion of its title feast, being entertained to lunch by the Community afterwards. Later, he presided at the funeral of Glafkos Violaris at the same church.
30. In the morning, he presided at the funeral of Elias Nikola at the church of St. Catherine in Barnet. During the afternoon, he received Deacon Joseph & Loukia Forbes and Father Pavlos Gregoriou.
31. He left for Edinburgh in the early afternoon, travelling by train from King's Cross. In the Scottish capital, he presided at Vespers & preached the Word of God at the Chapel of St. Andrew the First-Called Apostle, was entertained to supper, and then presided at an Extra-ordinary Meeting of the Orthodox Community there.

During the months of July and August, His Eminence was represented by:

Bishop Athanasios of Tropaeou at the Mass marking the 75th anniversary of Vita & Pax Preparatory School in Southgate (11/7); at the funeral of Kyriakos Papazachariou held in Margate (23/7);
Archimandrite Theophanis Petrou & Protopresbyter Andreas Hadjisavvi at a Dinner organised for the President of the Republic of Cyprus by the National Federation of Cypriots in the United Kingdom (30/7);
Archimandrite Vassilios Papavassiliou at the Opening Service of the Paralympic Games held at St. Paul's Cathedral (26/8);
Protopresbyter Andreas Hadjisavvi at a commemoration of the 1974 Invasion of Cyprus (14/7);
Father Evangelos Liassis & Deacon Meliton Oakes at the wedding of Zacharias Silk & Marilena Nikou (14/7); &
Deacon Meliton Oakes at a private view of Doros Partasides' retrospective photographic exhibition 'Images through my Lens' (3/7); a recital by the 'London Greek Ensemble' (11/7); a recital by the 'Pakaw Band' (19/7); the funeral of Lina Lalandi, founder of the English Bach Festival, held Barham Cemetery near Canterbury (24/7); an Inter-Faith meeting at London's Islamic Cultural Centre (1/8).

Στιγμιότυπα από την εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, στον ομώνυμο Καθεδρικό Ναό Wood Green Βορείου Λονδίνου

